

pen

... kegl
poderén!

Natalija Juhnov

**Miro
Steržaj**

Pen je lep. Lepši od njega so le dnevi
tik pred prvomajskimi prazniki.

Pa še Pen izide takrat!
Kako nam je lepo!

VESTNIKOV
MESEČNIK
četrtek,
27. marca
2003,
96. številka

**Salamiada
neuradno**

Zima se je poslovila, salame ostajajo. Naredili so jih Dušan, Simon, Jože, Katica in Tunč pri KOSI-JEVIIH na CVENU. Bili so seveda dobre volje, saj so se jim slastni mesni izdelki posrečili. Vse drugo (tako želijo) naj ostane skrivnost. jog

*Brez salame
mi živeti ni!*

Rez

*Ministra
Kebra
zakon že
vala!*

**Daj, Darko,
nagni!**

Na rezi vinske trte pri lanskem slovenski vinski kraljici Tjaši Koroša sta bila tudi JAKLIČEVA iz RADENEČ – ena sliši na ime MATEJA eden pa na ime DARKO.

Hitro sta se vživela v novo vlogo, tisto, ki je v gorica med najprijetnejšimi – skrbela sta, da rezači niso bili žejni. Delovala sta tako uigrano, da Pentute niti malo ne dvomijo, da sta tudi zasebno usodno povezana.

gegra

**Salamiada
manj
uradno**

*Hojladrija,
salamija!*

Kot se po vsakem resnem delu spodobi, se je potem treba sprostiti. Tako so tudi po napornem ocenjevanju kakovosti salam in podelitvi priznanj najboljšim našli nekaj trenutkov za zabavo. Med najbolj aktivnimi je bil radenski župan JOŽE TOPLAK (človek s kravato pod prleško tunko). steven

**Salamiada
uradno**

*King of the
salama!*

KRALJ je kralj. Na znameniti radenski salamiadi je namreč zmagal KRALJ z imenom MARJAN. Fotografirali smo ga s priznanjem za NAJ salamarja severovzhodne Slovenije, v rokah pa drži samo polovico salame. Drugo polovico so mu snedli sodniki, a mu ni žal. Sicer je vrli Marjan človek iz stroke, saj je mesar v MIR-u, doma pa je iz IHOVE.

Grofovka

**Iz
pisarne
v gorice**

Obleka lahko (po)naredi človeka – to dokazuje tudi fotografija DUŠANA GROFA iz MARTJANEC, sicer zaposlenega na Upravi za obrambo v MS. Sicer uglašen gospod se je namreč prelevil v vinogradniškega delavca – Pentute kljub številnim poskusom niso uspeli izvedeti, kako se je obnesel pri delu v naravi. Vsekakor pa vrli Grof trdi, da si gumijastih batašev ni obul zama, ampak, da bi dokazal, da je vaje tudi fizičnega dela.

gegra

*Zbataši v boj za
napredek Martjanec!*

Napori

Župana je pošteno streslo

Lokalna samouprava povzroča njenim izvajalcem vse hujše glavobole. Denarja je čedalje manj, občanke in občani pa bi (nasprotno!) želeli vedno več. Tako ni nič čudnega, če so vrli pomurski župani (26 po številu) v stresu. Med kislimi obrazi ta mesec gotovo prednjači FRANC ŠLIHTHUBER (G. PETROVCI). Pentute ne poročajo, ali je na županovo mimiko vplival tudi okus otovske palinke ...

gegra

Turistična znamenitost v Banovcih

Avtomobilizem

Če ga še niso odstranili, je v bližini termalnega kopališča v BANOVCIH še vedno na ogled posebna turistična znamenitost - avtek jugec. Ker je zastojkarjev, ki si pasejo oči ob novodobni turistični znamenitosti iz dneva v dan več, so v domačem turističnem društvu uvedli posebno YUGO takso, ki jo morate plačati, preden vstopite v turistične Banovce. Koliko je treba odšteti, Pentute ne poročajo. Viri pa pravijo, da si bodo z jugo takso zgradili sodoben dvonadstropni olimpijski bazen (pritličje bo za nudiste, prvo nadstropje pa za navadne kopalce).

jog

Moja soseska februarja 2003

Razglasitve

Nacionalni radio (Val 202) skupaj z Nedeljskim dnevnikom v rubriki Moja soseska razglša najboljše v posamičnih poklicih. S podelitve priznanj je tudi tale spomin, na katerem so (od leve) pevka NUŠA DERENDA, odgovorni urednik Murskega vala MARJAN DORA, NADJA IVANC MILOŠEVIČ (učiteljica - profesorica na soboški gimnaziji), SMILJA NABERGOJ (veterinarka - zaposlena v družinskem podjetju v Moravskih Toplicah) in VINKO KOROŠEC (hišnik - osnovna šola Beltinci). Če bi bili radi najboljši tudi vi, se zgledujte po nagrajencih, morda vam v prihodnjih letih uspe!

GER

Jubilanti

Življenje teče svojo pot. In ker se nam vsem vedno preveč mudi, niti ne opazimo, da leta kar letijo mimo nas. Tako tudi vrli GEZA, ki z zezanjem zabava staro in mlado, še pomislil ni, da ga bodo med koncertom ZAPOJMO IN ZAIGRAJMO PO DOMAČE domačini presenetili s torto. In ni bila torta kar tako - na njej je bila namreč zapisana številka 50, kar pomeni, da se je Geza srečal z abrahamom. V imenu poslušalk mu je torto izročila LOJZKA KOLARIČ iz PODGRADA, pomagal pa ji je gasilec iz POLIC JANKO AUGUŠTIN.

Radgonska torta

za 50. pomlad

Kaj bi mi brez nas!

Tu pa je dokaz, kako dobro vzdušje je na Gezovih koncertih. Občutila sta ga tudi gospoda v objemu dam. Tisti z brki je župan GR ANTON KAMPUŠ, prijazno smehljajoči se pa podžupan in osnovnošolski ravnatelj DUŠAN ZAGORC.

Skupaj do zdravja

Najprej je bil projekt, zdaj je

Gibanje za zdravje

Za zdravje si privoščite

Pito s koprivo ali špinačo
Testo za zavitke

30 dag listov mladih kopriv ali špinače, 40 dag skute, 2 beljaka, 2 jogurta, sol, malo olja za pekač

Mlade koprive očistimo (z rokavicami ali plastičnimi vrečkami na rokah), operemo in nekaj trenutkov prekuhamo v rahlo slanem kropu. Odcedimo in grobo sesekljamo. Skuto zdrobimo, dodamo pol kozarca jogurta (odvisno, kako suha je skuta) in solimo. Umešamo koprive. Na koncu previdno umešamo sneg dveh beljakov. Pekač namažemo, na dno damo plast testa za zavitke in pokrijemo z nadevom. Nadev pokrijemo s testom. Potem to ponovimo. Testo prelijem z jogurtom in damo v pečico. Ker smo ga prelili z jogurtom, bo jed lepo rjavo zapečena. Ponudimo mlačno. Je samostojna polnovredna jed – skoraj brez holesterola. Režemo večje kose, ki jih z lopatnico previdno jemljemo iz pekača. Če uporabljamo špinačo, jo operemo, posušimo in drobno narežemo. Presno umešamo v skuto. Jed je lahko prebavljiva. Pripravljena s špinačo je primerna za vroče poletne dni.

Na osebo približno: 314 kcal, 7 g maščob, + vlaknin
Recept je pripravljen za objavo v kuharski knjigi za zdravo prehrano, kjer bo vsaj še šestdeset možnosti za pripravo zdravih jedi. Knjiga bo nekakšna pika na i ob koncu projekta.

V vseh desetih vaseh so pripravili zanimive sklepne prireditve. Na Razkrižju je bil to bogat kulturni program, v katerem so sodelovale vse generacije. Najmlajši so med drugim predstavili zanimiv rezultat svojega dela – zloženko Povabim te na moj ali babičin zabaven in zdrav zajtrk!, nastopili so domači pevski zbor, folklorne skupine – prvič tudi folklorna skupina starejših krajanov (na fotografiji). Za pribojšek pa so sodelujoči v delavnicah pripravili zanimivo razstavo zdrave prehrane.

Posebno priznanje si povsod zaslužijo koordinatorke. Na Razkrižju so bile to (z leve) Marija Balažič, Simona Skrilec in Nada Smolkovič (desno). To je bila fotografija za spominski album z vodjo projekta prim. mag. Branislavo Belović, dr. med.

Prim. mag. Branislava Belović, dr. med.
(na fotografiji v ospredju) o projektu

Natančno pred enim letom je postala vizija o promociji zdravja projekt v desetih pomurskih občinah. Projekt in izziv. Zgrajen na izkušnjah pilotskega projekta Živimo zdravo je imel vse predpogoje za uspeh. Lotili smo se ga s takšnim entuziazmom, da nam je uspelo prepričati in k sodelovanju pritegniti tudi madžarskega partnerja iz vasi Alsónemesapáti. V okviru projekta smo zastavili številne aktivnosti ter začrtali povezovanje in usklajevanje – vse za promocijo zdravja v Pomurju. Večina sodelavcev in sama sem vanj vložila več kot le svoje strokovno znanje. Projekt je imel že od začetka dušo.

V začetku se niti sama nisem zavedala, za kako velik in zahteven projekt gre. Pozneje pa ni bilo časa za razmišljanje, kajti vse je potekalo hitro in intenzivno. Srečanja z župani, pogovori s kandidati za lokalne koordinatorje

in izvajalci učnih delavnic, priprava gradiv, zagotavljanje pogojev za nemoten potek dela, poročanje – to je bil bliskovit začetek. V ospredju mi je bil ves čas cilj, da navdušim in prepričam sodelujoče o uspešnosti projekta. Kljub dobrim in celovitim pripravam me je bilo pred prvimi srečanji z ljudmi starih. Se bodo sploh odzvali, bo obisk na naših delavnicah?

Prvo učno delavnico sem izvedla sama in svojim sodelavcem z veseljem sporočila, da je bilo na Razkrižju štiri-deset ljudi. Led je bil prebit... v Črenšovcih jih je bilo več kot petdeset, v Odrancih še več. Steklo je. Lokalni koordinatorji so se uspešno vživeli v delo, kot da bi to počeli že leta. Oni so tisti, ki živijo in dihaajo s svojimi krajanji, in to je eden od pomembnih stebrov uspeha. V ospredje je prišlo tudi tisto, česar nismo posebej načrtovali. Druženje ljudi. Kot nekakšna sila, ki je

Bojana Podgorelec je spekla za razkrižko razstavo zdrave prehrane zanimivo biotorto, za katero je najprej spekla polnozrnat oblate, vmes pa namazala ajdovo kremo. Poskusite še vi! Lahko tudi v okroglem pekaču.

Najprej stepete sneg iz 7 beljakov. Zavrete 1 dl mleka, 5 dag manj masne margarine in 1 žlico medu. To maso in rumenjake dodate snegu in zmešate. Vzamete 8 žlic polnozrnat moke, 2 žlici mehke bele moke, 1 pecilni prašek in naribano limonino lupino ter vse skupaj dodate prejšnji masi. Biskvitno testo razdelite na tri dele in jih spečete v pomaščinem pekaču. Bodite pozorni, ker je hitro pečenol! Za ajdovo kremo pa potrebujete 10 dag ajdove kaše, ki jo skuhate v slani vodi, 2 jabolki, ki ju razrežete na krlje in podušite v kozici. 0,5 litra mleka, 10 dag jedilnega škroba, 1 žlico medu in 1 rumenjak razžvrkljajte in zakuhajte ter zmešajte z vročo kašo in jabolki. Za okus dodajte malo cimeta, na koncu pa še stepen sneg enega beljaka. Ajdovo kremo namažite na oblate in rezultat bo slastna torta, za katero si je recept »izmislila« Bojana z Razkrižja. Zdrav dober tek!

Ljudi vodila na srečanja. Ker sem tudi sama izvajala učne delavnice o zdravi prehrani, me je pomen druženja navdušil in sama sem se počutila kot del teh skupnosti. To so prijetne izkušnje, pisane meni na kožo. In tudi prijeten spomin na mamu, ki je pred desetletji bila med organizatorji aktivnosti za prosvetljevanje ljudi (higiensko gospodinjstvo tečaj). Hvaležna sem ji za njeno dokumentacijo. Še en osebno obarvan drobec bi rada omenila. Med izvajanjem projekta sem se znašla v tistem kraju na Madžarskem, od koder je več kot pred petdesetimi leti priromal listek, ki ga je napisal moj oče na poti iz vojne ujetništva. Našel ga je prijazen človek in prišlo je sporočilo, da je živ... Ni to več kot naključje, ki človeka bogati. Podobne lepe stvari so se med projektom dogajale

Na delavnicah so vse zdrave jedi z navdušenjem pripravljali in poskušali. Na našem posnetku sta kuhar Josip Benko in udeleženka delavnice iz Veščice.

tudi drugim izvajalcem in udeležencem in nas bogatila.

Pa rezultati?

Udeležba je bila večja, kot smo pričakovali. Aktivnosti, zastavljene v projektu, so prerasle v gibanje. Spletle so se vezi prek meje z madžarskimi kraji, saj nam je uspelo povezati strokovne ustanove, društva in šole na obeh straneh meja. In kar je tudi zelo pomembno – povpraševanje in interes sta tudi v preostalih pomurskih občinah. Z zadovoljstvom lahko rečem: Kolo je zagnano in mislim, da bi ga bilo težko ustaviti.

V Dobrovniku pa so si omislili sklepno prireditev kot aktiven dan. Kljub vetrovnemu vremenu so se udeleženci (prevladovali so udeleženke) projekta najprej dobro razgibali, potem pa pešali do Bukovniškega jezera, kjer se je prilegel topel čaj, s katerim se jim je koordinatorica Brigita Matajič (desno) zahvalila za dobro sodelovanje.

Irma B. Branislava, Nataša in Jure

Projekt SKUPAJ DO ZDRAVJA so izvajali v Odrancih, Črenšovcih, Turnišču, Genterovcih (občina Lendava), Dobrovniku, Kobilju, Razkrižju ter v Martjancih v občini Moravske Toplice in v Veščici ter na Pušči v mestni občini Murska Sobota. Na Madžarskem so projekt izvedli v vasi Alsónemesapáti, partner pa je bilo društvo Zalaegerszegi Szív-és Erbeteg Egysület.

Mirko Rengeo,

edini regijski biokmet

Kmetija Rengeo iz Šalovec je edina v naši regiji, ki se je preusmerila v okolju prijazno pridelavo hrane. Gospodar Mirko prodaja vsak četrtek široko paleto okrog 100 bioizdelkov na soboški tržnici, vozi pa se tudi po drugih slovenskih krajih. Rengeovi so znani tudi kot (po dolgem času) prvi slovenski pridelovalci navadne konoplje, česar pa aktualna oblast ni hotela razumeti kot kmetovanje, pač pa kot ukvarjanje s prepovedano drogo.

»Če ne morete skočiti prek plota, kupite našo viagro!«

Ste pravi Goričanec?

Pred več kot 50 leti sem se rodil kot Sobočan, ne Goričanec. Na svet sem prišel z napako, ki pa se je k sreči po šestih mesecih »popravila«.

Kaj pa je bilo hudega?

Imel sem več ušes kot zob.

Kako ste postali Goričanec?

Hodil sem v carinsko šolo, zato sem se po odprtju mejnega prehoda Hodoš leta 1968 začel z Goričko Mariško voziti v tiste kraje. Spoznal sem sedanjo ženo, nato pa so vlak ukinili in nisem več mogel nazaj v Soboto. Tako sem še zdaj doma v Šalovcih.

Ste dolgo carinili?

Med leti 1970 in 76. Nato sem bil terenski predstavnik za SIP Šempeter, za kmetijske stroje. To so bili zanimivi časi, z avtom sem se vozil povsod, največ po nekdanji Jugi. Spomnim se, da me je v okolici Sremske Mitrovice ustavil policist. Malo je buljil v dokumente, malo pa v moj avto. Nato reče: »Čuj, momče, sve mi je jasno, ali ne znam, zašto imaju svi registraciju SM (Sremska Mitrovica), samo ti Mitrovica Sremska (MS)!« (Prevod v a. p.)

Vaša kmetija je znana kot prva, ki so ji policisti želi pridelek?

Ja, to pa je bilo zato, ker naša policija ni vedela, da obstajajo tri vrste konoplje, ne samo ena. Sin (agronom Dejan) je takrat pripravljaj diplomsko nalogo o konoplji in smo jo posejali, saj so nam na kmetijskem ministrstvu dejali, da s tem ni nič narobe. Ampak uradni organi so mislili, da gre za mamilo in ne za navadno konopljo. Zato so jo poželi – pa tudi lan, ki je bil na isti parceli. Poleg je bila še ena kultura, a se je k sreči našel policist, ki je poznal koruzo, in so jo pustili. Sin je zaradi zapetljajev eno leto zamudil z diplomom, nato pa je podoben poskus pripravil na fakulteti – spet so organi hoteli »žeti«, pa so jih profesorji napodili. In sin je za nalogo dobil Prešernovo nagrado. Sicer pa je v konoplji prihodnost – v avstrijskem Jennersdorfu je tovarna za njeno predelavo (seme porabijo za olje, stebila pa za izolacijo namesto steklene volne), poleg tega pa divjačina konoplje noče jesti.

Jo imate radi – divjačino?

Ja, posebej, če je že predelana v klobaso. Drugače pa ne. Letno mi namreč »poje« za okrog dva milijona pridelka.

Trenirate kakšen šport?

Gledanje »fuzbala« na TV, če ne zaspim.

Skakanje čez plot?

To pa menda ni šport. Sicer pa vsem, ki bi radi skočili, pa ne morejo, ponujamo izvrsten izdelek – kekse z bučnim semenom. Vsem, ki se zbudijo z mačkom, pa priporočam kozarec domačega kisa.

Zakaj v Pomurju ni več ekokmetov, če pa je panoga v krizi?

Malo zamerim pospeševalcem, da kmetom ne natočijo čistega vina. Naj jim razložijo, kakšen je zaslužek za pšenico, če jo prideluješ klasično, in kakšen, če je bio.

Je težje biti biokmet?

Prva tri leta je bilo res hudo, zdaj pa ne bi več zamenjal. Konvencionalno kmetijstvo po moje nima prihodnosti.

Se bojite Evrope?

Ne. Hodim po evropskih sejnih, največ po Avstriji in Nemčiji – zdravih izdelkov sploh ni težko prodati. Veliki, klasični kmetje s 100 ali 200 biki in intenzivnim kmetijstvom pa bodo težko šli v Evropo.

Kako gre prodaja po Sloveniji?

Ob četrtkih sem tukaj v Soboti, kjer je nekako srednje dober posel. Najboljše je v Domžalah in Medvodah, kjer ljudje sploh ne vprašajo, koliko kaj stane, glavno da je bio. V redu je bilo tudi v Trbovljah, kjer pa je v zadnjem času ostalo brez dela okrog 600 ljudi. To se pri prodaji zelo pozna, kupna moč je manjša, tako da prodam za približno 40 odstotkov manj.

Kaj pa aktualna politika in Bush?

Buš...buše...? Ja, to so afriške krave. Takšne majhne.

Imata govedo in Bush kakšno povezavo?

Pravzaprav razliko: morda ima krava malo več pameti.

Če sva že pri velikih štirinožcih – kdo je največji konj v Sloveniji?

Največji konji smo gorički kmetje. To pa zato, ker spomladi vse lepo zorjemo in posejemo, jeseni pa pride gospoda in lepo postrelja ves naš pridelek. Tega namreč pojedjo srne, jeleni in fazani.

Kaj pa vaše, domače bicačivali?

Najbolj nevarno je trenutno pri puranih – samičke v tem času nesejo in ni ga bolj skrbnega moža, kot je puran. Ne poznam človeka, ki bi tako odločno branil svojo ženo, kot to dela puran. Pravkar me je od doma klicala žena in rekla, da je šla po jajca. Puran pa je skočil vanjo in jo do krvi »obdelal« po zadnji plati.

Velika TRIPENKETA

Vprašanja za šest znanih Pomurk in Pomurcev. Za tri penovsko aktualna vprašanja smo prejeli osemnajst penovsko duhovitih odgovorov. Pa jih pogledajmo, anketirane in njihove odgovore!

1. Kakšni občutki vas prevevajo, ko se peljete po vzorcu pomurske avtoceste?
2. Džamija! V Ljubljani nasprotujejo. Pomurci smo znani kot tolerantni in odprti ljudje. Kam bi jo postavili?
3. Napišite prvoaprilsko resnico!

Anja Cipot

univ. dipl. oec., predsednica kluba Leo M. Sobota, Brezovci

1. Občutek, da testiram zavorno brezhibnost avtomobila in svojo šofersko kondicijsko pripravljenost na pravočasno reagiranje zaradi številnih izvoznih pasov in drugih avtocestnih oznak ... rezultat: z nekaj litri bencina manj se znajdem na napačnem koncu Murske Sobotice.
2. Ne vidim ovire, da je v Prekmurju ne bi postavili. Tolerantnost, odprtost in raznolikost bogatijo! Mogoče bi se potem lahko potegovali še za kakšen dodaten meter avtoceste ...
3. To ni prvoaprilska resnica, to je resnica. Drobna pozornost, toplina, pripravljenost na pomoč pomenijo več kot vsi kilometri zgrajenih avtocest.

Andrej Vršič

direktor LTO Prlekija, Ljutomer

1. Moram priznati, da se po pomurskem avtocestnem odseku še nisem peljal, ker mi je s poti, ko se peljem v Mursko Soboto bodisi iz Dokležovja bodisi iz Lipovec. Bom počakal na daljši odsek, ko se bo splačalo peljati.
2. Postavil bi jo v prleški Jeruzalem! Prepričan sem, da je to najboljši kraj, kjer bi prišla do izraza. Bila bi tudi nov turistični produkt v Pomurju, ki bi ga obiskalo veliko ljudi ne samo iz verskih razlogov, temveč tudi iz radovednosti.
3. Avtocesta med Pincami in Mariborom bo do leta 2020.

Drago Vogrinčič

župan, Cankova

1. Eh, moji Pomurci, tisti tam v Ljubljani in presvetli pomurski poslanci vas vozijo že 10 let, vi pa še vedno ploskate! S tem oblastniki skrbijo za dobro počutje Pomurcev, saj je hoditi peš ali pa se voziti s kolesom veliko bolj zdravo.
2. Res tolerantni in odprti Pomurci ne bi nasprotovali džamiji. Predlagam, da z referendumom določimo lokacijo, na katerem goričkem bregu jo bomo postavili.
3. Bojim se, da cmeravim in klečeplaznim Pomurcem niti Alah ne bo imel volje pomagati.

Lili Kepe

Zavod za kulturo madžarske narodnosti, Lendava

1. Vzorci so ponavadi majhni, kratki. Vzorec »pomurske avtoceste« pa je le prekratek, da bi se v meni izoblikovali kakršnikoli občutki. Mogoče zaradi tega, ker sem vizualni tip človeka ...
2. Vsekakor na narodnostno mešanem območju v Sloveniji, kar pa ni nujno, da je v Prekmurju. Mislim, da je stopnja tolerance na Primorskem še na višji ravni.
3. V dogovoru z glavnim urednikom Vestnika bo postal Pen tedenska priloga in vsaka druga stran bo v madžarskem jeziku!

Jože Kos

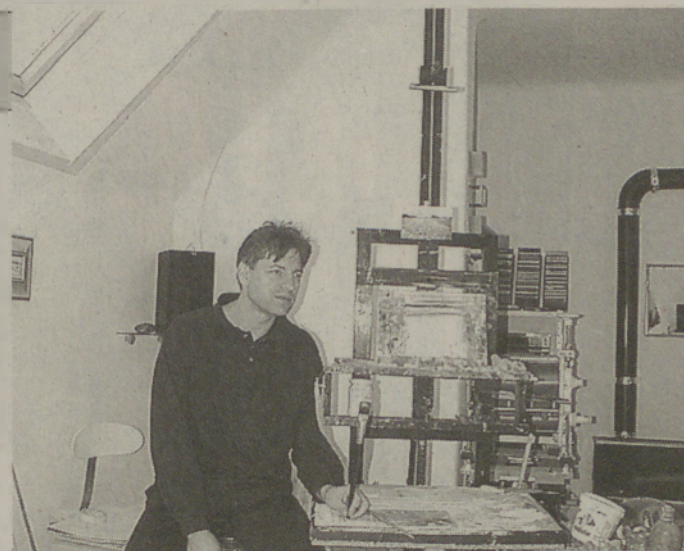
upokojeni komandir policije, Gornja Radgona

1. Občutki so, kot da se peljemo v bližini Ljubljane, kjer se tudi že bolj sliši Murski val. Sicer pa nam je bila vržena kost za glodanje, saj smo često poskusni zajci, zato se moramo postopoma prilagajati prometnim razmeram tja do 2010.
2. Res je, da smo tolerantni in odprti, žal tudi preveč popustljivi. Džamije pa kljub temu v Pomurju ne potrebujemo, naj jo locirajo močvirniki, ki so že leta skrbeli za številčnost udeležbe v njej. Če se bomo morali že podrežati EU, pa bi lahko bila zgrajena za okras in ponovni renome RADENSKE na pogorišču znane nekdanje radenske kavarne!
3. Nato nam bo zagotavljal večjo varnost, saj nas bo varoval in ščitil. Le kdo si bo drznil iti v napad? Za upokojence pa domnevna vest, najmanj za 5 odstotkov se bodo zvišale pokojnine!

Jože Denko

akademski slikar, Bakovci

1. Tudi najdaljša cesta na svetu ima neke prvih pet metrov! Po nekaj mesecih ugotavljam, da mi je postala avtocestna bližnjica med slikarskim ateljejem v Rakičanu in Bakovci, kjer imam hišo (izognem se prihodnjemu PRAGERSKEMU v MS, za katerega je krivec »GORIČKA MARIŠKA«).
2. Večina slikarjev v zgodovini je živel od cerkvenih naročil, pa če so slikali KRISTUSA, ALAHA, BUDO ITD. Glede na to, da akademski slikarji preživljamo hude čase v naši razprodani pokrajini, sem pripravljen naslikati še kakšnega ČETRTEGA BOGA - pa če bo obrnjen proti vzhodu ali zahodu.
3. V starih dobrih glasbenih časih sem veliko sodeloval na dobrodelnih prireditvah z znano slo-pevko SIMONO WEISS. Glede na to, da je pred nedavnim zbrala denar za dva inkubatorja v ljubljanskem KLINIČNEM CENTRU, jo bom informiral o najnovejši gradnji »inkubatorja« v Murski Soboti in pristavil »KRŠČAK«.

Paberkovanje s čebelarjem

Devetinšestdesetletni Franc Horvat iz Beltincev ima 90 panjev, v osemdesetih letih zdaj že prejšnjega stoletja pa je imel kar 150 čebeljih družin.

»Tedad sem bil na vrhuncu svoje čebelarske kariere in čebele sem vozil na pašo na Pohorje in celo tja dol do Koroškega. Kar trideset let sem prevažal čebele s svojim tovornjakom. Tudi zdaj, ko imam manj panjev, jih vozim, vendar le na pašna območja Prekmurja: na akacijo in kostanj na Goričko ter na nabiranje cvetličnega medu v obmurski Kot pri Kapci. V ta namen sem preuredil tri kmečke vozove z gumijastimi kolesi in na vsakega lahko dam po dvaindvajset panjev, drugi pa ostanejo doma. Glede na število panjev sem prisiljen voziti na tuja pasišča, saj je doma, kjer imam čebelnjak na koncu grunta, dovolj paše le za kakih dvajset družin. Sicer pa se mi prevažanje na pašo, pri čemer mi pomagata sin Andrej in sosed Marjan, poplača pri točenju medu.«

Telo si želi pikov

Čebele na pašo
s kmečkimi vozovi

Horvatovi nekaj medu porabijo doma (pa ne le za medeno žganje, ampak tudi za marsikaj drugega, denimo za pecivo – medenjake), nekaj ga »raztalajo« (tudi podpisani nisem šel domov brez sladkega darila!), preostalo pa prodajo Medexu.

Pogovor sva za hip prekinila, saj je bilo treba poskusiti medeno žganje, ki ga sicer pripravlja čebelarjeva žena Katarina. Kar dobro je delo v takrat še hladnem vremenskem obdobju. Franc Horvat iz Panonske ulice 103 v Beltincih izhaja iz čebelarskega rodu, saj so imeli roje in vinjake (čebelnjake) pradedek, dedek in tudi oče. V 1953. letu je bil soustanovitelj Čebelarskega društva Beltinci v sedanji obliki. Na tedaj ustrezen način so se družili tudi predniki.

»Delo s čebelami je sicer zelo zanimivo, vendar se mu je treba popolnoma posvetiti, ker vsako napako, tudi morebitno nezbranost, »plačaš« s čebeljim pikom. Čebele ne poznajo čebelarja po obrazu, poznajo pa njegov način dela. Občutil sem, da le ni prehudo, ko čebela piči, saj to pomaga človeku pri zdravljenju revme. Ščasoma se telo na pike celo navadi in na pomlad, ko čebele spet začno nabirati med, kliče oziroma prosi po čebeljih pikih.«

Franca sem seveda vprašal, koliko čebel ga je pičilo v enem dnevu.

»Četudi imaš na sebi vso opremo, te čebele lahko pičijo. Mislim, da me je v enem dnevu pičilo že več kot petdeset čebel. Tudi čebele so živčne, razdražljive ..., zlasti na »kostanjevi paši«. Sicer pa sam največkrat delam brez zaščite, razen pri »kostanjevem točenju«

medu. Je pa res, da si, ko imam opraviti s čebelami, že kar iz navade prižgem cigareto.«

Franca in Katarina imata tri otroke. Že omenjeni Andrej hodi v službo in živi doma pri starših; hčerka Zalika si je ustvarila družino v Murski Soboti, sin Boris pa živi z družino v Bratoncih in je – čebelar, na kar je oče seveda ponosen, saj se tako čebelarstvo ne bo končalo v tretjem rodu (ali kolenu), ampak se nadaljuje v četrtem. Ob obisku pri Horvatovih sem od Franca zvedel, da čebelarji pretežno v A-Ž panjih na stari način: en panj – ena matica. Svočas je panje delal sam, pozneje pa jih je kupoval. Kako bo v prihodnje? Zagotovo bodo pri hiši čebele vse dotlej, dokler bo sedanji čebelar pri močeh. Volje do čebelarstva pa mu tako in tako nikoli ne bo zmanjkalo.

Horvatova Franca in Katarina živita zdaj dokaj umirjeno življenje. Drugače je bilo, ko sta bila še nekoliko mlajša, kajti tedaj sta se intenzivno ukvarjala s kmetovanjem na osemhektarskem posestvu: s pridelavo krompirja, pšenice ..., rejo goveje živine ... Zdaj živine nimata več, ostale pa so rastlinska proizvodnja in – čebele, katerih »reja« pa je tudi zahtevna, saj tudi one niso imune na razne bolezni, od katerih je najbolj znana varoa. Čudno, mar ne: po eni strani prinašajo s svojimi piki (še bolj pa s sladkim medom in izdelki iz njega) človeku zdravje, po drugi strani pa bi morale k zdravniku. Ker pa nimajo razmišljajočih možganov, ampak delajo bolj po nagonu, je njihov osebni zdravnik čebelar, ki ima seveda interes, da so čebelice – zdrave.

Štefan L. Sobočan

Zadnja vrša je spletena, piškurja pa ni

Janez Zdravec iz Gaberja, eden zadnjih pletilcev vrš za lov piškurjev

Po prekmurski legendi sta Jezus in sveti Peter žejna brodila po naših krajih, in ko je Bog svojo palico zabodel v zemljo, je voda privrela na plano. Svet pod Lendavskimi goricami, tja do Mure in polanskih logov, se je spremenil v prijazno z ribami, raki in polži bogato močvirje, ki je dajalo vlago njivam, travnikom in logom, jih polepšalo z logarico ter ljudem ponudilo zavetišče pred Turki in drugimi sovražniki, ki jih ni bilo malo, odkar se je človek v bronasti dobi naselil v Olorišu, potem pa so mu sledili še Avari, Rimljani, Huni, Franki, Slovani, Madžari in še kdo.

Do pred petimi desetletji so veljala prekmurska močvirja in mokrice za pomemben del naravne verige: z rastlinami in živalmi bogate vodne žile so okoliškim vaščanom zagotavljale dodaten vir preživetja. V drugi polovici 20. stoletja se je z uvedbo intenzivnega kmetovanja končala sonaravna idila, saj so z melioracijami, komasacijami in preoravanjem nekdanjih pašnikov vijugaste in plitve vodne biotope spremenili v globoke ravne kanale za odvajanje podtalnice in meteorskih voda. Človek je samega sebe izgnal iz raja. Škropiva, izpušni plini in kemična industrija zastrupljajo vse živo in vedno več je ogroženih rastlinskih in živalskih vrst. Med njimi je tudi piškur, nenavadna kačasta riba obmurskih mokric.

Beltinski rojak dr. Vilko Novak, etnolog, je v knjigi Ljudska prehrana v Prekmurju (1947) zapisal, da tukaj lov na poljske in gozdne živali ni razširjen, najpomembnejši je ribolov, ter navaja, da se približno »tretjina hiš hrani z ribami«. Med 23 vrstami našteje tudi piškurja (*Misgurnus fossilis* L.), ki ga najdemo v srednjeevropskih vodah do porečja Volge. V nasprotju s svojimi sorodniki, ki so dolgi do 10 cm, zraste travniški (močvirski) piškur, po domače piškurova dama, zakopana riba, do 30 cm in s tankim valjastim trupom

Morda je Pucko iz Kranjčevega romana Strici so mi povedali tudi tako odhajal na lov za piškuri. Miško je ribiča na piškurje ovekovečil v besedi, János Gönc pa na platnu.

Izginjajoči svet ob Muri

spominja na kačo. Njegov življenjski prostor so, žal, že izginjajoči zamočvirjeni travniki in jarki.

Nekdanja pristava kneza Eszterhazyja v Hidvégu oziroma Mostju, le pet kilometrov od Lendave, je še po agrarni reformi pred osemdesetimi leti veljala za največji pašniški habitat v ravninskem delu Prekmurja, danes pa so tamkaj intenzivne njivske površine. Domačin János Gönc, slikar naivec in v zadnjem času tudi avtor etnografsko obarvanih črtic, opisuje, kako so se pred pol stoletja ob spomladanskih poplavih pašniki ob Kobiljanskem potoku, Hargasu in Sivi čreti spremenili v morje, in takrat je napočil čas za lov na piškurja.

»Posebne, doma spletene vrše (csikkosár po madžarsko) iz vrbove šibe smo proti večeru nastavljali v jarke, ker riba čez dan negibno ždi na blatnem dnu. Vrša se položi v plitvo vodo, leva in desna stran se zaježita z zemljo in edina pot za piškurja vodi v storžu podobno pleteno napravo s širokimi usti, ozkim grlom, trebuhom in ozkim zadkom, na notranji strani pa je od ust do grla še spleten ljakasti del, ki piškurju onemogoča, da bi izplaval, saj je ozki spodnji del zadelan s slamnatim čepom,« tako opisuje to značilno vršo Gönc in dodaja, da so v eni noči nalovili tudi po deset in več kilogramov te ribe.

»Seveda, če smo rano vstali, kajti največ piškurja so pojedli prav tam, kjer sploh niso imeli vrš, ampak so ponoči s pridom praznili naše.«

János Gönc, ki se je do upokojitve udinjil po nemških industrijskih krajih, s sovaščani s strahom opazuje, kako se zaradi agromelioracij, čezmerne uporabe kemikalij, izpušnih plinov in hrupa tovarnjakov z bližnjega mednarodnega mejnega prehoda Dolga vas spreminja podoba pokrajine njegove mladosti. István Fehér je pri 83 letih zadnji pletilec vrš za lov piškurja v starem Mostju. Naslednika nima, morda tudi za to ne, ker nekoč najbolj razširjene ribe vlažnih ekosistemov danes ni več.

Vrše pleteta, kot sta se naučila od svojih prednikov, le že omenjeni István Fehér iz Mostja in Janez Zadravec iz Gaberja. Na poseben način so jih pletli iz vrbovega šibja in pri hiši so vedno imeli staro in novo vršo.

Vrše so uporabnejše za lov v potokih in jarkih, v plitvih in stoječih vodah pa so šli na piškurja kar s košaro. Z rogovilami so grebli po blatnem dnu in piškurji so zaplavali po motni vodi, potem pa so jih zajeli kar s košaro.

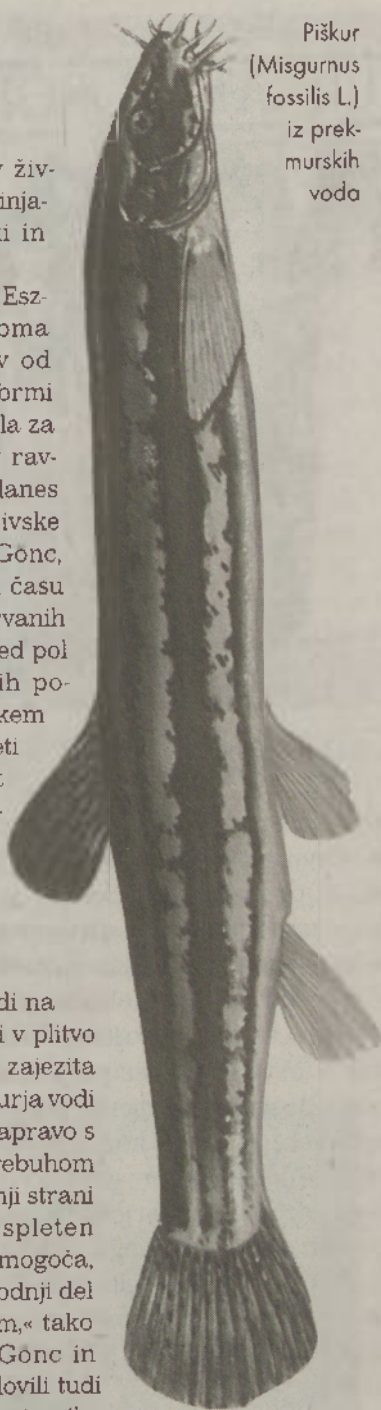
Piškur, *Misgurnus fossilis* L., je posebej med ribami: ko vode usahnejo, se zarije v blato in ob minimalni vlagi lahko preživi tudi pol leta. Nekoč so jih izkopavali kar z motikami.

»A vseeno niso izumrli,« pravi Fehér.

»Ker so imele žabe, štoklje in vsa druga živa bitja svoj prostor pod soncem in ni bilo onesnaževanja in globokih kanalov kot danes, ko se nekdanja močvirnata tla spremenjajo v puščave,« pravi razočarani Gönc. Mnogi menijo, da so piškurja prepozno zaščitili in morda tudi zaman, ker je njegov največji sovražnik človek, ki še dalje zastruplja tla in vodotoke. Predvsem zaradi dihanja, možnosti odvzema kisika iz zraka, in ker skoraj nima naravnega sovražnika, je piškur dolgo veljal za trdoživca, vendar vse kaže, da človeških posegov v naravo ne bo preživel.

Po pripovedovanju Istvána Jakapa iz Mostja, ki z devetdesetimi leti velja za najstarejšega v vasi, so spomladi izpraznjene kadi za kisló zelje napolnili v vodo in piškurji so v njih brez hrane preživel vse do jeseni, če pa jih je zmanjkalo, so nalovili nove. Povaljani v koruzni moki in pečeni na bučnem olju so bogatili skromni jedilnik ne samo v postnem času, ampak od pomladi do pozne jeseni. Starec pravi, da je piškur v kislem zelju hrana za bogove, in preden se bo poslovil s tega sveta, bi se ga rad še enkrat do sitega najedel. Kdo ve, če se mu bo želja izpolnila, kajti zadnjega piškurja so opazili pred sedmimi leti, pa še ta je bil zaščiten. Dobro obveščeni vedo za piškurjevo dristišče ob Muri v Kotu, ki pa bo po načrtovani državni meji pripadalo Hrvaški. Obstajajo še manjša dristišča pri Hotizi in Gaberju, toda, hvala bogu, za njih vedo le redki varuhi narave. Upajmo pa, da jih tisti ribiči, ki jim razkosani piškurji rabijo za vabo, ne bodo popolnoma iztrebili.

Piškur
(*Misgurnus fossilis* L.)
iz prekmurskih
voda

Ella Pivar

Biserna poroka

Sobočanka Gizela Kukel in Štefan Sraka iz Lipovec sta se prvič srečala, ko je bila ona pred malo maturo. »Pri sošolki Mari Gumilar sva se učili matematiko in njena mama nama je za inštruktorja pripeljala Štefana, ki je že končal srednjo gradbeno šolo. Takrat je preskočila prva iskrica,« se lepih trenutkov iz mladosti spominja Gizela. Sledila je njegova vojaščina in njeno šolanje na gimnaziji; iskrica pa je še naprej tlela skrita v obeh srcih. In ko je Štefan prišel v Soboto, v službo, sta se znova srečala na mestnem sprehodu ter se začela družiti. Bili so čudni časi. Prebivalce židovskega porekla so odpeljali iz mesta, zato tudi mestne restavracije ni bilo več in Štefan se ni imel kje prehranjevati. »Pa sem ga povabila k nam domov. Pravijo, da ljubezen gre skozi želodec. Mogoče res drži – midva sva se leta 1942 poročila.« In zdržala do bisernega jubileja ter skupaj zarezala v torti, ki ju je za to priložnost spekla Gizela. Mnogi se je spomnijo kot odlične gospodinjske učiteljice na soboški prvi osemletki.

Po 60 letih zakona nama je najlepše

Srakova pred odhodom na biserno poroko pred vhodom v njen dom v Kopitarjevi ulici v Murski Soboti

Zgodba o tej hiši je zanimiva. Bila je prva v ulici in gradila sta jo z mladostnim zagonom, da bi čimprej zaživela v lastnem domu. Pa se je obrnilo drugače. Med vojno so si bili prvi stanovalci v njej ruski vojaki. »Pomendrali so vse, kar sva z veliko ljubeznijo in odrekanjem postavila v hišo,« se spominjata in ko bi jima moralo biti najlepše, je njune mladostne sanje uničila vojna. Dobila sta najstarejšega sina Jožeta, Štefana pa so vpoklicali v madžarsko vojsko, deportiran je bil v nemško taborišče, od koder dolgo ni bilo vesti o njem. Po dobrega pol leta je 1945. končno prišlo sporočilo, da je živ in da pride z naslednjim transportom. Začela sta upati, da bo gorj konec, vendar se je raztegnilo tudi v prva leta po vojni. Razne čudne obtožbe ljudi, ki si jim zaupa, so bile nova bolečina. In potem je leta 1947, ko sta že imela drugega sina Staneta, prišel z Ministrstva za gradbeništvo dekret, da mora Štefan za dve leti v Makedonijo. Rodil se jima še tretji otrok Andrej, ki je bil nova svetla točka v vsem hudem, ki ga kar ni hotelo biti konec. Štefan se je hudo ponesrečil z motorjem, in to je bil čas, ko se je Gizela ob treh otrocih morala podati za iskanjem službe. Čeprav je končala gimnazijo, je naletela na mnoga zaprta vrata. Še danes je hvaležna pokojnemu ravnatelju soboške prve osemletke Pajtlerju, da jo je povabil na novaustanovljeno šolo in ji dal možnost, da je opravila pedagoške diferencialne izpite in pozneje tudi višjo gospodinjsko šolo. Končno se jima je odprlo ... Trije sinovi so se jima oddolžili s pridnim učenjem, uspešno poklicno kariero in prijetnimi družinskimi gnezdi, vedno odprti tudi zanju. »Po šestdesetih letih zakona nama je najlepše,« pravita v en glas.

Irma B.

Družinski arhiv

Družinska fotografija nastala na decembrski biserni poroki

Od desne stojijo: sin Jože, vnukinja Raša in Maša, hčerki sina Staneta (na fotografiji za njima), snaha Rozika, ki je Jožetova žena, in snaha Breda, Stanetova žena. Za njo je sin Andrej, ob njem pa njegova sin Andraž in hčerka Liza, spredaj pa žena Nada. K dedku in babici sta prisledla Jožetova sinova Robi (levo) in Sašo (desno). Na fotografiji pogrešamo vnukinjo Žužo (Jožetova hčerka), ki je bila prav ta trenutek odsotna. Ujeli pa smo jo v družbi dveh najmlajših iz Srakove »dinastije« – Žiga in Matije. Sicer pa imata Srakova še dva pravnuka: Nino in Roka. »Vsi radi pridejo domov. Smo družina, ki se razume in skupaj drži. Pri vseh imava oporo in vedno priskočijo na pomoč, če je potrebno,« sta iskrena bisernoporočenca.

BISERNOPOROČNA LISTINA

Štefan SRAKA, rojen 03.07.1915 v Bebičah, sin Andreja in Barbare roj. HORVAT

in

Gizela SRAKA, roj. KUKEL, rojena 28.02.1921 v Murski Soboti, kći Karla in Gizela roj. GERGOVIC

Iz sta sklenila zakoniti zvezo dne 19.12.1942 v Murski Soboti in bila dne 21.12.2002 v Murski Soboti razločena in

BISERNOPOROČNICA

Številka: Datum: 21.12.2002

Uradna oseba:

Poljub in bisernoporočna listina sta nov dokaz o neuničljivi zvezi.

»Pomembno je, da sva toliko zdrava, da lahko drug drugemu pomagava in si stojiva ob strani. Veliko se druživa s prijatelji in v posebno veselje nam je kartanje. Vsako leto si odpočijeva v upokojenskem hotelu v Izoli in ne pozna dolgočasnega časa. Nenazadnje je tu vrt, obilica dela po hiši, pa knjige in še veliko drobnih stvari, ki nama bogatijo življenje. To pa se žal prehitro vrti ... Nekdanja ulica faraonov, kot so se radi pošalili, je postala ulica upokojencev ...«

Maturantski ples: zadnji korak do mature

V soboški Diani se je letos na 15 plesih zavrtilo blizu 450 plesnih parov – Trije meniji za različne okuse – Letošnji modni trend: dolgo krilo z globokim dekoltejem in odkriti hrbet

Toliko brhkkih mladenk in postavnih mladeničev, kot se jih v kavarni hotela Diana v Murski Soboti vsako leto sprehodi in zapleše v večernih toaletah in sakojih v prvih dveh, treh mesecih, gotovo ni v vseh preostalih devetih mesecih skupaj. To je namreč čas gala plesov maturantov, ki so se na našem koncu ohranili v vsej svoji pristnosti.

Karel Kutoš, vodja gostinstva v Diani, je vedel povedati, da jih je bilo letos od začetka januarja do konca marca rekordnih petnajst, kar pomeni, da je na kavarniškem parketu samo letos pete brusilo blizu 450 plesnih parov skorajšnjih maturantov, in sicer v slovo od dijaških

Ekonomске šole, saj so imeli od 15. februarja do konca marca kar pet plesnih večerov, kaj večerov, noči, kar so potrdili tako učitelji šole kakor osebje hotela s pomočnikom direktorja Radenske Zvezde - Diane Mirkom Čačinovičem na čelu. Kot v primeru soboške gimnazije

4. d

skega in upravnega tehnika, torej dijakov 4. d in 4. f razreda.

V soju žarometov, bliskanja fotografskih aparatov ter snemanja televizijskih kamer je pred blizu 400 gosti 32 plesnih parov pokazalo, da so po nekaj mesecih intenzivnih priprav na ta večer – breme učitelja, topot plesnega, je tako kot za preostale soboške srednje šole nosil plesni učitelj Ambrož Pušnik – osvojili tudi znanje in veščine plesa. Zloščeni čevlji, globoki dekolteji dolgih večernih toalet, ki so bile v trendu letošnje mode s tankimi ali v barvi kože skoraj neopaznimi naramnicami, malo modnih dodatkov ter temni smokingi s telovniki so bile oprave, katerih pri dijakih (še) nismo vajeni. A so se hitro prilagodili in se v novih vlogah tudi odlično znašli.

v drugem delu še družabnih in ljudskih plesih zavrtili njihovi maturanti. Po pozdravnem nagovoru v imenu dijakov – iz 4. d je bila to Mateja Šarkan, iz 4. f pa Aleš Serec – je dijakom, učiteljem in gostom spregovoril ravnatelj šole Štefan Harkai. S stavkom, da vsem nam zaradi nenehnih sprememb in novosti preostane le eno: učiti se, ni mogel iz svoje kože, sicer pa je potrdil staro modrost, da je življenje pač ena sama velika šola, ki ji do konca ni videti konca. Po podelitvi šopkov – v prvi vrsti razredničarkama Tjaši Gerič in Gyöngyiki Kranjec – je bila čast prvega plesa v tem večeru zaupana ravnatelju šole. Pred uradno večerjo je sledil vrhunec – ples maturantov in maturantk, ki se je končal s plesom staršev.

FOTO Geza Grabar

S plesom novim izzivom naproti

Nagovori, rože, ples

Po ustaljenem voznem redu, ki je bil osebju hotela Diana – to je tudi na 13. plesu gostom pripravilo troje različnih menijev: klasičnega oziroma mesnega, ribjega in vegetarijanskega – že rutina, večini obiskovalcev pa zanimiv scenarij s pričakovanjem, kdaj se bodo končno v ritmičnih četvorke, marša Radetzkega ter

Cena vseh treh različnih menijev je bila na vseh 15 plesih enotna: 3.300 tolarjev po osebi. Celotni paket z glasbo v živo in aperitivom pa je stal 5.700 tolarjev. Večina šol se je odločala za paket.

Ravnatelj Štefan Harkai je s soprogo Ivanko dokazal, da ni samo prekaljen pedagog, temveč tudi uren plesalec.

Ples s starši: venomer najbolj hvaležni in ganjeni del vsakega maturantskega plesa

let, v zahvalo in priznanje učiteljem, v čast svojim staršem in drugim najbližjim ter kot uvod v čisto pravo maturo.

Po številu plesov in plesnih parov so bili letos absolutni rekorderji dijaki soboške

ter srednje zdravstvene in kmetijske šole sta imela ples dva oddelka skupaj. Pen je bil priča plesu zadnjih letnikov za ekonom-

Zale in brhke mladenke v opravih po zadnji modi: lepota, ki bi zadovoljila tudi okuse angelov.

Korošec v Prekmurju

Pomurje je prvič obiskal v petem razredu osnovne šole. Njegov učitelj zgodovine je bil namreč Prekmurec, ki ga je skupaj s sošolci odpeljal na izlet v Mursko Soboto, kjer so si ogledali tudi soboški grad. Za drugo srečanje z deželo ob Muri je kriva njegova žena Vlasta, ki ga je v četrtem letniku kadetske šole pripeljala v Prekmurje, ker ga je želela predstaviti staršem. Danes je Aleksander Jevšek načelnik Policijske uprave M. Sobota. Čeprav zase v šali pravi, da je "Korošec na začasnem delu v Pomurju", mu tega nihče več ne verjame, saj so ga prebivalci dežele ob Muri že zdavnaj vzeli za svojega.

Glavni krivec je žena

Če bi se v temle članku podali na policijsko področje in opravili preiskavo o tem, kdo je kriv za prihod Aleksandra Jevška v našo pokrajino, potem bi lahko že na prvi pogled, brez dodatnih hišnih preiskav in jemanja prstnih odtisov, ugotovili, da je to njegova žena Vlasta. Spoznala sta se na Koroškem. Bilo je v disku v Dravogradu in bilo je po naključju. Šele čez nekaj časa sta namreč drug o drugem ugotovila, da sta bila v tistih časih oba povezana s policijo. Ona je opravljala prakso na policijski postaji na Ravnah na Koroškem, on je bil v tretjem letniku tacenske kadetske šole.

Pomurci in Korošci se najbolj "stekajo"

Če bi strnili poklicni življenjepis Aleksandra Jevška v nekaj stavkov, potem bi se to bralo takole: "Po končani šoli je dobil službo v Ljubljani. Po poroki sta z ženo tam tudi najela stanovanje. Leta 1987 sta se preselila v Mursko Soboto, kjer se je Aleksander Jevšek zaposlil na uradu kriminalistične službe soboške policijske uprave. Od leta

Utrinek s področja kulturnega udejstvovanja

Njegov konjiček je sicer povezan z džipom, toda obvlada tudi motor.

1992 dalje je delal na mariborskem kriminalističnem uradu, od leta 1996 dalje pa je bil načelnik kriminalistične službe v Celju. Direktor Policijske uprave Murska Sobota je postal leta 1999. Njegova žena Vlasta je danes zaposlena v banki".

Ne glede na to, ali je služboval v Mariboru ali Celju, se je vsako jutro vozil v službo iz Murske Sobote in se nato vsak večer tudi vračal. Družina mu namreč pomeni največ in prav v letih, ko je bil zaposlen v Mariboru in Celju, je ugotavljal, da so njegovi najdražji tisti, ki pri takem delu potegnejo najkrajši konec. Zdaj, ko dela v Murski Soboti, je drugače.

Hčerka Mojca je stara štiri leta. "Že ko sva načrtovala otroka, sva z ženo vedela, da bo hčerki ime Mojca, če bo sin, pa bo Matjaž." Koroške ne pogrša več preveč, kar potrjuje tudi z razlago: "Če primerjam Koroško in Pomurje, potem lahko povem, da je v reliefu pokrajin bistvena razlika. Korošci imamo hribe, doline in strmine. Tukajšnja pokrajina pa je čisto nasprotje, saj je skoraj ravna. Zanimivo pa je, da so si ljudje podobni. To ni samo moja ugotovitev. To je ugotovitev vseh, ki so kdaj študirali v Mariboru. V študentskem domu je vedno veljalo prepričanje, da se najbolj "stekajo" Pomurci in Korošci."

Slednji imajo v Pomurju tudi neformalno združenje, saj jih je kar veliko, ki so prišli v deželo ob Muri in tu tudi ostali. Enkrat na leto se jih skoraj petdeset, vključno s svojimi zakonskimi partnerji, zbere na tako imenovanem pikniku Korošcev na začasnem delu v Pomurju. "In verjemite, takrat je zelo veselo," je potrdil Aleksander Jevšek.

Bolje, da prepevajo, kot sitnarijo

Tudi on večkrat vzame v roke kitaro in ob igranju še zapoje. Igranje na instrument je njegova želja še iz otroštva, a doma ni bilo veliko denarja, da bi z njim lahko kupili še kitaro. Oče je bil ključavničar v ravenški železarni, mati je gospodinjala. V družini so bili itrije otroci, poleg tega so gradili še hišo. Nakup kitare si je Aleksander Jevšek zato privoščil leta pozneje. Ko sta se z ženo Vlasto sprehajala mimo ljubljanskega Tromostovja, jo je zagledal v trgovini Melodija. Žena je bila najprej nekoliko začudena nad njegovo odločitvijo, toda že čez nekaj časa je igral prve osnovne akorde, pozneje pa znanje še izpopolnil. "Ta kitara me še zdaj spremlja ob veselih trenutkih. Poleg tega pravijo, da kdor poje, ne misli slabo. S tem se popolnoma strinjam in tudi pri drugih ljudeh imam raje, da na zabavah prepevajo, namesto da sitnarijo ali se celo pretepajo," je povedal naš sogovornik.

S kolesom na Koroško

Aleksander Jevšek pa ni dejaven samo na kulturnem področju, čeprav je s sošolci že v srednji šoli prepeval v zboru z učenkami srednje medicinske šole in so pripravili še gledališko predstavo izpod Molierjevega peresa z naslovom Namišljeni bolnik. Mimogrede naj dodamo, da je igral tudi v soboškem amaterskem gledališču.

Načelnik soboške policijske uprave je tudi odličen športnik. Že v kadetski šoli v Tacnu se je ukvarjal z borilnimi veščinami. Ima naslov mojstra jujitsa in v tem športu nosi črni pas. V Ljubljani je sodeloval tudi v tekoatletskem klubu Olimpija. V preteklih letih je kolesaril na Maratonu okoli Pohorja, letos pa se znova odpravlja s kolesom iz Prekmurja na Koroško. Tokrat ga bo njegova pot vodila po avstrijski strani prek južnega dela Golice na

Povzpel se je tudi na Triglav

Koroško, nazaj pa po Dravski dolini. Toplejši letni časi so namenjeni tudi tenisu, zimske dneve pa preživlja v delavnici, ki si jo je uredil pri hiši. Njegov ponos je džip iz leta 1943, ki ga je ob pomoči prijateljev popolnoma razstavil, obnovil in znova sestavil. Poznavalci pravijo, da je vozilo eno lepših v Sloveniji.

Blagovna menjava

Doma je tudi hišni mojster. Še sosedje začudeno gledajo, ko se loti tlakovanja ali zabijanja ladijskega poda. Ko je bila moderna talna oziroma stenska pluta, jo je položil doma, poleg tega pa še v nekaterih drugih hišah in stanovanjih družinskih prijateljev. "Edina stvar, s katero nočem imeti opravka, je elektrika. Pri svojem delu sem namreč videl toliko nesreč, ki so nastale prav zaradi napak, ki so bile povezane z elektriko, da delo na tem področju raje prepuščam strokovnjakom," je povedal direktor Policijske uprave Murska Sobota. Tudi delo za štedilnikom raje prepušča tašči. "Koroške jedi sicer niso pogosto na jedilniku," priznava ter dodaja, da jih zato večkrat pripeljejo s Koroškega v posušeni ali drugih oblikah, kot so na primer koroške salame ali domač koroški kruh. Blagovna menjava menda poteka tudi v obratni smeri.

Nismo prodajalci vijolic

Aleksander Jevšek na vprašanje, katero obdobje v policijski službi se mu je do sedaj najbolj vtisnilo v spomin, odgovarja: "To je bilo obdobje, ko sem bil kriminalist. Postavljen sem bil pred konkreten primer, ki sem ga moral rešiti. Moje največje zadovoljstvo pa je bilo, ko sem prijel storilca. Takrat sem pri sebi čutil, da sem opravil koristno delo. Tudi zdaj, ko sem na vodstvenem položaju, se večkrat vprašam, kaj je tisto, kar me motivira. Ugotavljam, da je to dejstvo, ki potrjuje, da so pri našem delu opazni napredki."

Direktor soboške Policijske uprave namreč meni, da se je odnos do policije in dela policistov bistveno spremenil. Zaveda se, da policistov morda nikoli ne bodo hvalili. Pri tem pravi: "Mi namreč nismo prodajalci vijolic, ki z nasmehom prodajajo rože. Mi največkrat na žalost pridemo, ko ljudje doživljajo neprijetne trenutke, ko se na primer zgodijo nesreče v družinah, ko se zgodijo nesreče na

cestah, ko kdo kaj vzame. Skrbimo za red in varno življenje ljudi. Tudi v medijih smo večkrat omenjeni, ko delamo red, kot pa ko pomagamo ljudem v stiski. Policisti, v Pomurju nas je 650, opravimo vsako leto več kot milijon represivnih ukrepov. Vsi so neprijetni. Veseli pa me, da je pritožb zaradi našega dela vse manj.

Tudi zato sta moj cilj in motivacija, da s svojim lastnim vzgledom in s svojim delom prek najožjih vodstvenih delavcev poskušam tako pri policistih kot pri drugih ljudeh doseči, da bi prebivalci policijo v Pomurju spoštovali kot strokovno službo.

Med mladimi plavalci v Dubrovniku sta bila tudi Aleksander Jevšek in Dragos Kos.

Z Marjanom Šmodetom sta nekoč igrala namizni tenis

Mojca je stara štiri leta.

KSENIJA GIDER:

Prejšnji mesec sem vas popeljala po Izraelu, tokrat pa vas vabim, da se z mano sprehodite še po mestu Jeruzalem. V Izraelu vidiš kamele v družbi beduinov, za turistično jahanje pa so na voljo na skoraj vseh malo večjih parkiriščih. Tudi sama sem si za del poti izbrala to zanimivo »prevozno sredstvo«.

Zid objokovanja je ob razpokah poln listov želja. Ko Židje molijo, se obrnejo k zidu in se vsakič, ko izgovorijo besedo Bog, priklonijo.

Popoldansko posedanje Arabcev ob čaju, vodni pipi

Rabin posvečuje mladoporočence. Pravoverni Židje imajo na lase pripeto čepico.

Ce je družina verna, poteka poročno slavlje v dvorani v dveh delih, v enem delu se zabavajo z ženinom moški, v drugem delu pa z nevesto ženske.

Arabski del Jeruzalema z bazarjem

Jeruzalem,

Najsvetejši del starega dela Jeruzalema z Zidom objokovanja in Zlato kupolo v ozadiju

Arabski svet s svojo kulturo in navadami je precej drugačen od našega načina življenja in razmišljanja in mi je bil zmeraj zanimiv. Židje, preganjano ljudstvo, s svojo posebno zgodovino in usodo ter ne nazadnje s svojo trgovsko žilico in življenjskim optimizmom so mi bili prav tako zmeraj zanimivi. S potovanjem po Izraelu sem spoznala obe kulturi, tako Palestince kot Žide, oba načina življenja in imela priložnost začutiti odnos oziroma sovraštvo med tema dvema narodoma. Veliko mladih se ne zmeni za spor in živijo strpno drug do drugega, skupaj delajo in se razumejo. V očeh skrajnežev pa sem spoznala, da ne gre za sovraštvo med tema dvema narodoma, ampak

celo za eliminacijo druge strani. Prav Jeruzalem je mesto, kjer sta židovstvo in arabska (palestinska) kultura najbolj povezana in od koder izhaja palestinsko-židovski spor, o katerem toliko slišimo po radiu in TV.

Yerushalayim ali po naše Jeruzalem pomeni mesto miru. Vendar pa je vse prej kot to. Jeruzalem je središče treh velikih monoteističnih ver: židovstva, islama in krščanstva. Tretjina vernikov sveta daruje svoje molitve temu mestu. Upanja in zahteve po »mestu miru« pa so vir nesoglasij in sporov med Židi in Arabci. Jeruzalem se deli na stari ali vzhodni del mesta in zahodni ali moderni del mesta. V središču starega dela mesta je grič Cion, kjer so vse te glavne zgradbe teh treh religij, Grobna cerkev, Citadela, Skalna mošeja, Zid žalovanja, sinagoga Ješurum in druge.

Davidovo in Mohamedovo mesto

Židje imajo Jeruzalem za Davidovo mesto. Židovsko prisvajanje mesta se opira na biblijske besede: »Popeljal vas bom v deželo, ki sem jo s prisego obljubil Abrahamu, Izaku in Jakobu; dal jo bom vam in vašim potomcem v stalno posest.« Vprašanje pa je, ali bi te besede veljale tudi za današnji Izrael. Jeruzalem je hkrati tretje najsvetejše mesto islama, takoj za Meko in Medino. Od tu je Mohamed poletel v nebo k Alahu.

Na bazarju se prodaja vse mogoče - od hrane, spominkov, kozmetike (Ahava iz blata Mrtvega morja), jeruzalemskih sveč (levo) do Kristusove krone iz trnja

mesto (ne)miru

Palestina je del Dar-ul-Islama oziroma Hiše ali Sveta islama, po verski strani zato ni mogoče dovoliti, da jo zasedajo sovražniki islama. Najbolj opevani kraj Jeruzalema je Zlata kupola. V notranjosti je žrtvena skala, kjer je Bog skušal Abrahamovo vero, da naj žrtvuje sina. Iz iste skale se je Mohamed dvignil v nebo in prejel Alahovo razodetje, zato je sveta tudi za muslimane.

Zgodovina naselitve Jeruzalema in boj za sveto mesto

Okrog leta 1500 pred n. š. so Kanaanci postavili na območju današnjega Jeruzalema utrjeno mesto. Leta 1050 pred n. š. ga je zavzel kralj David in dal postaviti na trdnjavski vzpetini Cion Yerushalayim. Okrog leta 950 pred n. š. je kralj Salomon postavil svetišče, katerega je popolnoma uničil leta 186 pred n. š. sirijski kralj Antiohos IV. Leta 37 pred n. š. je dal Herod Veliki tempelj ponovno zgraditi, vendar je bil leta 70 n. š. med judovsko vstajo proti rimski oblasti zopet porušen. Ostal je le zahodni zunanji zid, ki stoji še danes in se zato imenuje Zid žalovanja. To je najsvetejši kraj

Vrvež na ulici v modernem delu Jeruzalema

židovstva. V 6. stoletju pred n. š. so Žide z ozemlja današnjega Izraela odpeljali v sužnost Babilonci, Jeruzalem pa je postal sveto mesto islama in krščanstva. Okrog leta 130 n. š. se je začela judovska diaspora, razselitev Židov po vsem svetu. Židje so v diaspori ohranjali spomin na sveto deželo in upali na vrnitev. Leta 324 je cesar Konstantin I. razglasil v Jeruzalemu krščanstvo za glavno vero. Na Golgoti je postavil Grobno cerkev, ki je najpomembnejše krščansko svetišče in stoji na koncu Via Doloze ali Ceste solza. Po tej poti je Kristus nosil svoj križ na Golgoto. Leta 937 so si prilastili Jeruzalem muslimanski Arabci. Med leti 685 in 705 n. š. so zgradili Skalno cerkev. Vmes so Jeruzalem zavzeli še križarji. Leta 1187 pa ga je spravil nazaj v muslimanske roke sultan Saladin. Jeruzalem je bil nato v rokah muslimanov vse do 20. stoletja. Od leta 1517 naprej je bil del Osmanske države. Krščanskim božjepotnikom je bilo dovoljeno obiskovati svete kraje.

Sionistično gibanje, množične selitve Židov v Palestino in boj z arabskimi državami za obljubljeno deželo

Ob koncu 19. stoletja so se začeli v Palestino vračati Židje. Vzrok za to je bilo preganjanje Židov v 19. st. v Vzhodni Evropi in Rusiji. Leta 1917 je sionistično gibanje za vrnitev Židov v Izrael podprla Velika Britanija z Bolfourovo deklaracijo in predlogom o osnovanju nacionalnega doma za Žide v Palestini. To pa ne bi smelo prizadeti drugih verskih in civilnih odnosov v državi. Židje so ob prihodu od turških in arabskih zemljiških posestnikov kupovali zemljo. Šlo je za zanemarljiva, a zelo rodovitna tla, ki so jih osušili in kultivirali. Leta 1919 so Britanci pregnali iz Jeruzalema Turke in Jeruzalem je postal sedež britanske mandatne uprave nad Palestino. Britanska vlada je

priporočila ustanovitev nacionalnega domovanja za Žide. Leta 1947 so Združeni narodi določili, da se Palestina razdeli na dve državi, židovsko in arabsko, Jeruzalem pa naj bi postal mednarodno mesto. Leta 1948 so se Britanci umaknili in ustanovljena je bila država Izrael. Začel pa se je spopad za Jeruzalem in svete točke. Leta 1948 je bil Jeruzalem razdeljen na stari del mesta (vzhodni) pod arabskim nadzorom, Židje pa so imeli pod upravo novi, zahodni del mesta. S tem so bili Židje ločeni od svojih svetih krajev. Leta 1950 so v Izraelu sprejeli Zakon o vračanju, ki vsem Židom priznava pravico, da se naselijo v Izraelu, in leta 1954 zakon, ki zagotavlja vsem židovskim priseljencem izraelsko državljanstvo. Izrael je takoj po osamosvojitvi napadlo pet arabskih držav. Tako so se Židje morali takoj po prispetju v novo državo, od katere so tako veliko pričakovali in o njej sanjali, boriti proti Arabcem. Izrael se je ubranil vseh napadov in si povečal svoje ozemlje za dodatnih 30 odstotkov. Z zasedenih območij so Židje pregnali 750 tisoč Palestincev, pozneje pa jih je emigriralo še 180 tisoč. Palestinsko ljudstvo je tako ostalo brez domovine in možnosti razvoja, zato

so posegli Združeni narodi. Palestincem so priskočile na pomoč sosednje arabske države. Leta 1967 je egiptovski predsednik Gamal Abdul sprožil t. i. šestdnevno vojno. V tej vojni je Izrael zasedel še preostalo Palestino, Cisjordanijo z 900 tisoč prebivalci, Gazo s 356 tisoč prebivalci, Golansko planoto in ves Sinajski polotok.

Nastanek PLO in ustanovitev Palestine

Izrael si je tako v 60. letih povečal svoje ozemlje, s tem pa je nastalo veliko beguncev. Takrat se je razvilo Palestinsko osvobodilno gibanje, PLO, katerega vodja je Jaser Arafat. Leta 1973 pa je bila jomkipurska ali oktobrska vojna, to je bila že četrta arabsko-izraelska vojna. Na Golanski planoti in Sinaju do dobili Arabci del ozemlja nazaj. Leta 1978 sta Izrael in Egipt podpisala sporazum v Camp Davidu, naslednje leto pa tudi v Washingtonu. Palestinci so svojo napadalno dejavnost tedaj prenesli na vzhodno mejo v Libanon in pomagali potisniti državo v državljansko vojno in zmedo, posledica tega je bila vojna z Libanonom leta 1982. Leta 1987 je izbruhnila palestinska vstaja (intifada), leta 1988 pa je PLO razglasila vzporedno z Izraelom državo Palestino.

Vir nasprotij med Židi in Arabci ter konflikti med Židi

Židje so v marsičem prekosili svoje arabske sosesde in jih izrinili s trga, kar je prineslo prva nasprotja. Leta 1914 se je začela sionistično-cionistična težnja, da se Židje morajo postaviti na noge in odpovedati izkoriščevalskim arabskim najemnim odnosom, v tem pa so Arabci videli rasno razlikovanje in bojkot arabskega blaga. Židje so se morali ob priselitvi v Izrael naučiti novega jezika in socializirati v novi državi v ozračju psihološkega pritiska zaradi konflikta z arabskimi državami. Nastali so

Verna židovska družina

razkroji znotraj židovske populacije, in sicer med razmeroma ustaljenim delom prebivalstva in stalno dotekajočimi priseljenci. Ti so bili grožnja za zaposlitev in splošno življenjsko raven, saj je vlada novim priseljencem velikodušno pomagala. Drugi razkol med Židi je povzročilo dejstvo, da so se priselili iz različnih delov sveta in različnih kulturnih območij. V grobem se Židje delijo na Sefarde (priseljenci z Vzhoda) in Askenaze (priseljenci z Zahoda). Tretji je razkol med pravovernimi in nepravovernimi Židi. Večina prebivalstva je neverna, a spoštuje in se ravna po verskih določilih, in hkrati ogorčena nad vmešavanjem rabijev (židovski duhovniki) v vsakdan (npr. javni prevozi ob sobotah). In kako se določa židovstvo? Rabiji ga določajo po židovski materi, otroci židovskega očeta in nežidovske matere niso Židje. Politiki pa pravijo, da je Žid človek, ki se izenačuje z judaizmom in židovsko zgodovino. Ob arabsko-židovskih vojnah je stotine in tisoče Arabcev zbežalo v sosednje države. Izrael jim po vojni ni dovolil vrnitve, kar pomeni nadaljnje zaostrovanje odnosov. Tako je spor z Arabci del vsakdana, stanju »ne mir ne vojna« je prilagojeno življenje in vpliva na življenje ljudi in izčrpa gospodarstvo. Po drugi strani pa jih mobilizacija povezuje.

Položaj Palestincev v Izraelu

Do leta 1966 je vojaška uprava omejevala svobodo gibanja na arabskih naselitvenih območjih in gospodarski razvoj v Izraelu živečih Palestincev, od leta 1966 naprej pa so postali izenačeni z židovsko večino prebivalstva. Vendar je ta svoboda varljiva. Njihove pravice se vse bolj krčijo, v skladu z naraščanjem spopadov. Na zasedenih območjih je znana igra otrok Palestincev, ko v izraelske vojaške mečejo kamne in jih izzivajo, dokler ne začnejo streljati, in zgodi se, da igra pripelje do smrtnih žrtev. Palestincem je v Izraelu prepovedano mnogoženstvo, ženske imajo enake pravice pri vzgoji otrok in dedovanju. Palestinci se proti židovski državi ne morejo boriti, ne morejo pa se vanjo vključiti. Več ko dobijo od židovske države materialnih stvari, bolj so odvisni od nje. Palestinci zasedajo v Izraelu pretežno slabše plačana delovna mesta in trdijo, da so za ista dela plačani manj kot Židje. So pa tudi npr. trgovski centri, kjer so zaposleni tako Židje in Arabci in se odlično dopolnjujejo. Ob sobotah, ko je židovski dan počitka, delajo Arabci, ob petkih, ko pa je sveti dan Arabcev,

pa delajo Židje. Muslimani naseljujejo večji del starega dela Jeruzalema, a nimajo nad njim nobene moči. Imajo pa v lasti najsvetejšo točko Jeruzalema, to je Sveto skalo.

Časovni in kulturni preskok iz starega v novi del Jeruzalema

Če velja za Izrael, da je dežela kontrastov, kjer se na očarljiv in presenetljiv način kombinirata staro in novo, tradicija in modernizem, Vzhod in Zahod, je lep primer za to prav Jeruzalem. Stari del mesta izžareva neverjetno mistično lepoto, zrak pa je napolnjen z duhovnostjo, molitvami, sanjami in upanjem. Jeruzalem ima več obrazov. Najlepši je zvečer, ko je obsijan s tisočnimi lučkami in ga nekateri zato imenujejo mesto luči. Ko se sprehajaš po starem delu mesta, imaš občutek, da se je tukaj čas ustavil pred nekaj stoletji. Židje hitijo v svoji opravi (moški imajo na glavi kapice) k Zidu žalovanja. Hasidimi ali ultra ortodoksni Židje imajo tudi v največji vročini črno obleko in črn klobuk, ob levi strani glave pa imajo dva zvita čopka las in naj si ne bi krajšali brade. V arabskem delu starega mesta je pravi orientalski bazar s tisočnimi trgovnicami, kjer lahko kupiš vse od oblačil, slaščic, začimb do spominkov. Obvezno je seveda barantanje in kramljanje ob čaju. Tu se starejši Palestinci zbirajo ob čaju, vodni pipi ali igranju dame. Po Via Dolorosi ali Poti solza še zmeraj poteka v spomin na Jezusa Kristusa križeva pot. Zahodni ali novi del mesta je moderno, zahodno mesto s številnimi trgovinami, hoteli, poslovnimi zgradbami, trgovskimi centri, »kafiči« in dobrimi diski. Pred nekaj minutami si lahko srečal Žida s kapico na glavi, kako se priklanja pred Zidom žalovanja, sedaj pa prihaja s cigareto v ustih iz trgovine ali pa poseda v »kafiču« ob odlični kavi, limonadi ali pivu. Običajni delovni dan. Sredi množice Židov se najde Palestinec, ki mu položaj Palestincev v državi preseda in v vrvežu Židov ali pa morda na prenatrpanem avtobusu ali v času kosila v restavraciji izvede džihad in se razstreli. Mediji poročajo o novem bombnem napadu v Izraelu, Židje udarijo nazaj in začarani krog se vrti naprej. Družine se spodbujajo, da imajo čim več otrok, število prebivalcev zato raste. Tisti, ki je prepričan v svoj prav, ne priznava in ne sprejme druge možnosti. In to so v Izraelu tako Židje kot Palestinci. Sprejetih je bilo več resolucij in odločitev, a so bile vse brez dolgoročnih uspehov.

Zid objokovanja je razdeljen na ženski in moški del.

ali polž
v solati (3)

Marsikdo si dneva brez jutranje skodelice kave sploh ne more zamišljati. Šele ko te predrami vonj, lahko odpreš oči. Prvi požirek pa je sploh najboljši. V redko kateri hiši danes nimajo kave, razen če jim je zmanjka. Verjetno se mnogi še spomnijo, kakšno pomanjkanje kave je bilo nekoč v stari državi in kakšno vrednost je imela skodelica kave. Bolj malo pa se jih spominja, kdaj je kava prišla k nam. Pravijo, da se je na Madžarsko razširila za časa Turkov, ki so jo osvojili po bitki pri Mohaču 1526. Verjetno je tudi v naših krajih prvič zadišalo po kavi v 16. stoletju, med ljudi pa se je razširila nekaj stoletij pozneje. In danes to ni več samo črna pijača grenkega okusa. Je veliko več, lahko je obredna pijača ali kar čarobni napoj. Če nekoga povabiš na kavico, to lahko pomeni marsikaj. Pa povejte, če kava ne diši lepše, če jo piješ v družbi ali ti jo skuha kdo drug? Tudi Cankar je lahko sinonim za skodelico kave.

Skodelica črne čarobne pijače, ki polepša dan in zbistri misli

Gostilna Erika, Vaneča: Ne alkohol, limono v kavo

»Pomembno je, da je kava dobra, in vsak, ki jo rad pije, je pri tem zahteven,« nam je zaupala Erika Kuronja. »Tudi jaz jo imam zelo rada in na dan jih spijem tudi pet ali šest, zato se še posebej potrudim, da skuham dobro kavo. Dobra kava je sproti mleta, da ne izgubi arome, iz kilograma pa skuhamo okrog 150 skodelic. Mor-da pa kje skuhamo tudi več, ampak potem nima pravega okusa. Pri kavici res ne smeš 'šparati'. Ljudje ponavadi pijejo ekspres kavo, kdaj pa kdaj si pa kdo zaželi tudi turško. Ampak bolj starejši,« je razlagala Erika in kuhala kavo. »Uporabljamo rastlinsko smetano, ker je ta boljša, dalj časa zdrži in tudi manj kalorična je. Sicer pa stane mala kavica 120, z mlekom in smetano pa 150 tolarjev. Redko kdo si naroča v kavo kakšno žganje; večkrat pa si kdo naroči kavo z limono brez sladkorja. Ta pomaga pri glavobolu. In tudi za mačka je dobro.«

Začetek je po navadi najtežji. Kakšna bo reakcija, ko bova dobila kavico in razkrila svojo namero, sva se spraševala, preden sva stopila v gostišče Pri Eriki na Vaneči. Sedla sva za mizo, na kateri naju je najprej presenetila vaza z doma izdelanimi rožami, nato pa še prijazna šefinja Erika, ki je brez oklevanja razkrila svoje kavne »skrivnosti«. Tudi sama je ljubiteljica dobre kave.

Naš pogovor je ves čas poslušal mlajši gost Tomaž Knaus, ki je sedel pri »šanku«, pil kavico in vmes tudi kakšno povedal. Zdela se je, da se s šefinjo dobro poznata, saj je »suffliral«, češ da je kavica preveč vodena. Ampak ni mislil zares, saj je na koncu še pred drugimi pričami jasno in glasno povedal, da je pri Eriki dobra kava.

Jože Nemet, Mačkovci:

Ob dobri kavi je tudi dan lepši

»Pravi kofetarji si želijo dobro kavo. In tudi sama sem nekoč neznansko uživala v kavi, danes pa popijem samo kakšno na dan,« je priznala Ana Nemet. »Stranke so zadovoljne z našo kavo. Raje dam merico in pol kave, samo da je dovolj močna in ima lepo smetano. Pravijo, da se iz kilograma kave lahko skuha 150 skodelic kave, jaz jih skuham okrog 100. Če ne bi bila lepega videza, bi me jo bilo kar sram postreči. Kava stane 120 tolarjev, s smetano ali mlekom pa 140. Turška je dražja za 20 tolarjev. Zanimivo je, da v zadnjem času vedno več moških pije kavo z mlekom in smetano.«

Ali postrežejo kaj zraven, naju je zanimalo. »Ne, mi ničesar ne postrežemo h kavici, ne bonbončkov in ne čokoladic. Čokolada se raztopi, če jo prej poješ, pa kava nima dobrega okusa... Bonbon ali čokoladica ne odtehta dobre kave. Kava je kava in mora biti dobra. Res pa je, da Prekmurci ne znamo piti kave. Namesto da bi jo pili počasi, jo kar zlijemo vase,« se je zasmejala. »Uživati moraš v vsakem požirku.«

V gostilni pri Nemetovih v Mačkovcih so se ravno tedaj pripravljali na sprejem večjega števila gostov (na »krmino«), zato so imeli večino miz pripravljениh za strežbo hrane oz. naročenega menija. Seveda je bila natakara Ana (žena lastnika Jožeta) vesela tudi naju. Kavice z domačo smetano nimajo v ponudbi, lahko pa bi nama skuhalo turško. In koliko kavic se da skuhati iz enega kilograma zmlete kave (po normativih)? Potem ko ji je mož prišepnil, da je okvirna številka 150, je odgovorila, da jih ona skuha manj, kot bi jih lahko, saj sama rada pije dobro kavo in takšno ponudi tudi gostom.

Res sva imela tisti dan načrt, da bi obdelala še kakšno gostilno, ampak po že popitih kavah bi bilo preveč. Vsaj za tisti dan. Naslednji dan pa je spet zadišala. Kakšna kava pa je vam najbolj všeč in kje pijete najboljšo, nam lahko zaupate na naš naslov Nana.RR@p-inf.si.

Lipot, Dobrovnik:

Če je kava dobra, jo spiješ in spet prideš

Pri Lipotu sva naročila svojo tretjo kavo v roku debele ure. Po tem ko sva dodobra »izprašala« natakario, kakšne kave kuhajo, sva se oba odločila za kapučino. Ko nama ga je prijazna natakara Betka Kranjc prinesla, sva želela še čokoladico, Betka se je že zavihtela na petah, da bi prinesla, pa sva jo ustavila in ji razložila, zakaj sva tako zahtevna gosta. »Ljudje so zelo občutljivi na kavo, zato se potrudimo, da jo skuhamo dobro. Iz kilograma kave skuhamo približno 120 kavic.« Zanj pa pri njih odštejete 120, z mlekom 130 in s smetano 140 tolarjev. Potem pa se nama je pridružil še šef Anton Povše, ki prav tako daje velik poudarek dobri kavici. »Dobra kava je kratka, z malo vode in sladkorjem po želji; pri nas pa bolj naročajo dolge s smetano ali mlekom.« Svojim gostom na posebno željo postrežejo tudi turško kavico, ki pa je 30 tolarjev dražja in jo kuhajo v originalni džezvi. O tem sva se propričala na lastne oči.

Vse dobro se je izteklo tudi v gostišču Lipot v Dobrovniku. Natakara Betka Kranjc je na vse naše »provokacije« vljudno odgovarjala in hotela je skočiti tudi po čokoladico ali bonbonček, če si to res želiva zraven. Za točilno mizo je stal njen šef Anton Povše in se brž pridružil, ko sva se zanimala, ali bi lahko dobila tudi pravo turško kavo. In že je skočil po »džezvico«, pravo, narejeno iz bakra, ter začel s »ceremonialno« kuho. Bila je res dobra.

A. Nana Rituper Rodež,

Jože Graj

Najboljša kava

Prekmurska gibanica letos precej vroča

Na tradicionalnem žuru Kluba prekmurskih študentov, Prekmurski gibanici, ki se dogaja že šesto leto zapored v mariborskem študentskem prireditvenem centru – Štuku, je letos temperatura narasla do vrelišča. Tisoč kosov prekmurske gibanice, ki so jo obiskovalci dobili zastonj, je zmanjkalo v rekordnih dvajsetih minutah.

Čeprav so vsi hiteli, da dobijo še zadnji košček te prekmurske specialitete, so mnogi spet ostali praznih rok. Če je leta prej veljalo, da si kakšno gibanico dobil še ob desetih, enajstih, se je letos vse skupaj postavilo na glavo. Ne samo da si ob tej uri že ostal brez

Vaše pesmi

Poljubček

Poljubček za srečo,
poljubček za uspeh,
poljubček pošilja ti moje srce.
Upam, da srečen boš,
da kmalu ti bo še bolj lepo.
A nekaj si želim ...
prošnja je ta:
»Ljubi me vsaj pol tako močno,
kot ljubim jaz tebe samo.«

Malena

Moja želja

Samo željo želim si v sivem mestu,
želim si ubežati smogu in stresu,
saj samo eno zaplato bi rada,
da bi na njej rasla trava,
da bi na njej košatilo se drevo,
da z njega utrgala bi bio jabolko,
in na njem živahni ptički,
na travi pa godci črički
prepevali bi mi vse dneve in noči
in njihova melodija siv beton bi zdrobila
in iz asfalta rože zvalila
in zelenilo bi ljudi prebudilo,
jim napeto dušo pomirilo,
s pljuči, polnimi čistega zraka,
bi bili lahkotnejšega koraka,
bili bi zopet otroci narave.

Sonja

Tema

Nekoč sem se zaljubila v tebe,
a tema mi je vzela tebe.
Ljubila sem te kot še nikoli nihče,
a nisem imela sreče,
ti pa odšel si,
s sabo ljubezen vzel si,
zdaj te nazaj več ni,
a še vedno veliko pomeniš mi,
četudi te ni, za tabo ostali so spomini.

Majica

Vša čustva!

Tebi M.!

Zakaj, sprašujem se, zakaj?
Zakaj takoj sem se zaljubil vate?
Zakaj postala sva najboljša prijatelja?
Hotel ljubezen tvojo sem,
a dala si jo drugemu.
Sedaj samevam v drugem kraju,
mislim nate in na tisti dan,
ko zanj si odločila se.
Zakaj spominjam se na
»tista stara vremena«,
ko s tabo užival sem.
Zakaj v mojem srcu še vedno
je tvoje ime.
Nikoli pozabil te ne bom,
čeprav želim ti
vso srečo z njim.
Vedi, da večno v mojem srcu boš
ter da vedno rad te bom imel.

SV

Tisoč gibanic pošlo v dvajsetih minutah

skupina in le v eno smer, je nastopila glavna skupina večera Mambo Kings. Klub prekmurskih študentov jih je na isto prireditev tokrat pripeljal že tretjič in kot pričakovano, tudi tretjič niso razočarali, ampak so množico ljudi pognali do vrelišča, in tako je v dvorani Štuka vrelo še do zgodnjih jutranjih ur.

Mihaela Gumilar,

Tadej Kirinčič

okusne sladice, ampak se ti je lahko celo pripetilo, da si žur moral spremljati od zunaj ali pa na dovoljen vstop čakati kakšne pol ure. Dvorana je bila namreč tako polna, da so varnostniki morali vedno znova omejevati vstop obiskovalcev. Vsi ti podatki kažejo, da je bil letošnji obisk rekorden, na prizorišču se je namreč zbralo kakšnih 3000 študentov. Ob predpostavki, da se bo drugo leto obisk spet

povečal, bo za ta tradicionalni žur vsekakor treba poiskati primernejšo rešitev.

Vrata glavne dvorane prizorišča so se odprla okrog desete ure. V tem času se je v prvem prostoru že zbrala množica zabave željnih študentov, ki so nestrpno čakali na vstop v dvorano. Takoj ob vstopu v sosednji prostor se je med obiskovalci začel boj za prekmurske gibanice, ki jih je, kot sem že omenila, zelo hitro zmanjkalo.

Vsi zadovoljni, ne pa vsi tudi siti, so tako nestrpno čakali na začetek. Čakajoče občinstvo je kmalu razveselila in dodobra ogrela prekmurska skupina DeMiron, ki je na platnu premierno predvajala tudi svoj prvi videospot z naslovom Ona sanja.

Sledila je pavza, ki so jo mnogi izkoristili za gašenje žeje ob šanku. Seveda to ni uspelo vsem, kajti kljub temu, da je bilo šankov kar nekaj, je bilo priti do njega ali potem tudi naročiti precej naporno in je posamezniku vzelo kar nekaj časa.

Ker je temperatura naraščala iz minute v minuto, so nekateri kmalu začeli kazati svoja gola telesa.

Ko pa je temperatura v prostoru že skoraj dosegla vrelišče in smo lahko videli samo še množico ljudi, ki niso bili več posamezniki, kajti premikali in nagibali so se lahko samo še kot

Pišite, pišite, pišite!

Na Vestnik nam pošljite kakšne zanimive fotografije iz vaših žurov, zabav, koncertov in trenutkov, ko ste se imeli lepo. Radi bi objavili nekaj vaših najbolj norih trenutkov mladosti. Veseli pa bomo tudi vseh vaših pripomb, mnenj, pisem, vaših čustev ter vsega, kar vam leži na duši. Naš naslov je Vestnik, Podjetje za informiranje, Ulica arhitekta Novaka 13, 9000 Murska Sobota, ali po elektronski pošti: Nana.RR@p-inf.si.

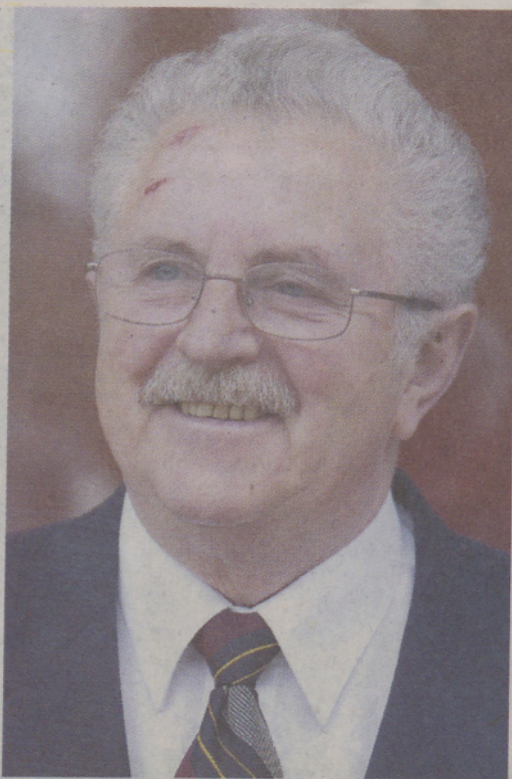
Rubriko uredila: A. Nana Rituper Rodež

Katera je tista prava zgodba, ki bo zajela vse življenjske razsežnosti Mira Steržaja tako, da bodo z njo zadovoljni tisti, ki ga dobro poznajo, tisti, ki presoajo in spremljajo njegovo življenjsko pot, in s katero naj bi bil konec koncev zadovoljen tudi on sam? Njegovo dolgoletno, vsestransko delo in bivanje je pokrajini zanesljivo vtisnilo svoj pečat, in če bi kdo rekel, da je Miro že za življenja postal legenda, bi težko našli koga, ki bi lahko temu oporekal. Zato ni ravno enostavno v nekaj stavkih opisati njegovo pot, dolgo sedemdeset let.

Na tem mestu ne bomo ugibali, kaj je bilo tisto, kar ga je iz Notranjske, kjer je shodil in prvič sedel v šolske klopi, popeljalo na drugo stran dežele, v Prlekijo, v svet goric in iskrih murskopoljskih konjev. Morda je duša začutila, da so ravno tukaj plodna tla za njegov način dožemanja, razmišljanja, podajanja in življenja nasploh. Morda pa je bilo krivo le naključje ali trenuten navdih. Bogve.

Dejstvo je, da je kegljanje tisto najpomembnejše, kar ga spremlja in po svoje tudi usmerja skozi vsa obdobja življenja. Že kot otrok je v gostilni za drobiž postavljaj keglje in vračal kroglo bradatim ali brkatim kegljačem, ki so – med krohotom in pitjem piva – krátkohlačniku nehotе dajali prve napotke, kako se prime krogla, kako se prek njenega vrha pomeri proti stoječim kegljem v daljavi in s kakšnimi koraki se končno požene lesenjača po leseni deski, da bo po nezanesljivi ilovnati poti vzela pravo smer in naredila poln zadetek, ki bo nasprotno stran prisilil, da plača rundo.

Kaj kmalu je, leta 1950 kot član KK Ljutomer, že sam med tistimi, ki podirajo keglje. Čez dve leti postane klubski prvak, nato pa se začne njegova kegljaška kariera nezadržno dvigati: prvak Mariborske kegljaške podzveze, mladinski prvak Slovenije in mladinski podprvak Jugoslavije, 12-kratni

članski prvak Slovenije, 9-kratni članski prvak Jugoslavije, 4-kratni članski prvak v dvojicah ...

Na tekmovanju za članstvo v jugoslovanski državni reprezentanci je podrl leta 1957 v Kranju 968 kegljev. Seveda se je uvrstil v ekipo, saj je bil to takrat nov jugoslovanski in neuraadni svetovni rekord. Istega leta je prvič nastopil na

To je on

svetovnem prvenstvu, s tem pa se začne njegova pot proti svetovnemu vrhu.

Miro je bil štirikrat svetovni prvak (enkrat posamezno, trikrat ekipno), dvakrat je postavil (podrl) svetovni rekord. 30 let je bil član jugoslovanske kegljaške reprezentance in 130-krat je nastopil v državnem dresu, zato ni čudno, da so ga, ob številnih drugih nazivih, slovenski športni novinarji razglasili za športnika desetletja.

Takšni športni uspehi in doseženi rezultati zahtevajo celega človeka in neprekinjeno aktivnost, predvsem pa veliko odrekovanja, zato po svoje preseneča, da je bil Miro istočasno aktiven in uspešen tudi na drugih področjih. Dolga leta je bil uspešen in spoštovan gospodarstvenik, zato je umevno, da je deloval v različnih odborih, komisijah in institucijah, vse to pa je vplivalo tudi na aktivno sodelovanje v politiki.

Med Ljutomerčani in Prleki, tudi drugi ga poznajo takega, velja za skromnega in prijaznega človeka, ki zmeraj čuti dolžnost, da prisluhne drugemu. Pa tudi drugi radi prisluhnejo njemu. Ali takrat, ko zapoje v Ljutomerskem oktetu, katerega dolgoletni član je, ali v kakšni prijetni družbi s kozarcem v roki, ko razvname dušo z En starček je živel ...

Joseph Maria R.

Tam nekje, hudo

»Tam nekje, hudo daleč, je dežela, kjer jedo iz ajde kašo, kjer iz buč delajo olje in tkejo takšne rjuhe, kot smo jih mi v Loki imeli doma,« je v rosni mladosti govorila svoji vnukinji stara mama. Za Marjeto Žnidarič so bili to prvi spomini na Prekmurje, na deželo, v katero je bila kasneje, pri dvajsetih, poslana kot mlada učiteljica na svoje prvo delovno mesto. V živo pa je dbživala Prekmurje že leta 1946, ko jo je oče, partizan, borec Kozjanskega odreda, vzel s seboj na odprto spomenika na Trgu zmage v Murski Soboti. Takrat je prvič jedla *vrtanke*, ki so jih za vabljenе spekle kmetice in so jih imele zložene kar na rokah; takrat je tudi prvič poskusila »kremšnito« v nekdanji Paukovi slaščičarni.

Z vlakom na konec sveta

»Pisalo se je leto 1952, ko sem končala učiteljsiše v Celju in bila skupaj s kolegicami, več kot trideset nas je bilo, poslana v Prekmurje,« se spominja Greta Škerget, vitalna sedemdesetletnica, ki je lani praznovala okrogli življenjski jubilej in petdeset let življenja v Prekmurju. »Si lahko predstavljate, kakšen šok je bil to za nas, mlade in življenja željne punce, ko nas je vlada z odločbo poslala učiti otroke nekam strašno daleč, v deželo, o kateri smo slišale samo čudne reči? Jokala sem kot dež in tudi po sprejemu na zdajšnji prvi osnovni šoli, kjer so nas čakale pogrnjene mize in prijazen govorec – tovariš Rogelj, ki je bil takrat

odgovoren za šolstvo v okraju – se nisem mogla pomiriti. Prespale smo v internatu, kaj prespale, prejkale smo noč v internatu in naslednji dan smo se razkropili po Prekmurju. Sama sem bila s kolegico poslana na Dolnjo Bistrico – do Črenšovca z avtobusom, od tam do Bistrice pa z vozom, saj so naju prišli iskat dobri ljudje. Dokler nisva dobili svojega stanovanja, sva stanovali pri predsedniku krajeвне skupnosti, v majhni sobi s pogledom na dvorišče, kjer je tekla gnojnica, preko katere je bila dana deska, da sva lahko varno prišli do svoje sobice. Jedli sva pri »mamci« in moram reči, da tako dobro in tako veliko kot takrat nikoli več v življenju.«

Vse je bilo drugače ...

Da je bilo vse drugače, se spominja tovarišica Greta. Zrak, postelja, hrana, jezik in ljudje, ki so jo pozdravljali z besedami *Hvaljen bodi Jezus Kristoš*. »Prišla sem iz Loke pri Zidanem mostu, ki je tudi majhna vas. Vendar je bilo tu vse drugače. Že postelja, saj sem spala med perjem, ki ga nisem bila vajena in bilo mi je vroče, vroče. Pa zrak ... Zdelo se mi je, da voham milnico in da je zrak zelo mehak. Zato sva s prijateljico imeli neprestano odprto okno, kar pa je bilo tudi nevarno, saj so pod njega radi zahajali vaški fantje. In jezik – jaz nisem razumela Bistričanov; oni pa ne mene. Živo se spominjam svojega prvega šolskega dne, ko sem s tresočimi nogami in ščegetanjem v želodcu stopila v razred in po uvodnih besedah vzela v roke dnevnik ter pričela spoznavati svoje učence: Anton Kelenc, Terezija Kuzma, Štefan Cigan ... Klicala sem jih in po vrsti so se mi oglašali, razen pri nekem imenu, ko ni bilo odziva. Učenci so mi pojasnili, da tega fanta ni več med njimi, ker je *bukno*. Le kaj pomeni to *bukno*, sem premišljevala, vprašati pa nisem hotela, saj bi že prvi dan šla po gobe moja avtoriteta. V svoji domišljiji sem *bukniti* prevedla v utopiti in bila sem zelo žalostna. Šele moja gospodinja Katica mi je doma razložila, kaj pomeni *buknoti*. Takšnih zgodb, žalostno-smešnih, je bilo veliko. Spominjam se, kako so mi zvezki s šolskimi nalogami padli med pujske moje gospodinje in kako so me šele učenci potolažili, da to pač ni tako hudo, da se to lahko vsakemu zgodi.«

Pobeg po treh letih

Greta je na Bistrici zdržala točno tri leta. Potem je pobegnila. Domov. Dobila je službo v Zagorju ob Savi, kjer je že poučevala njena sestrčna. Vendar za kratek čas – po enem mesecu je dobila odpoved in bila ponovno poslana v

Prekmurje. Tokrat so ji obljubili milejšo varianto – Dokležovje. Strinjala se je, ko je videla, da leži Dokležovje ob progi, ob kateri se je zdela tudi njena Loka bližje. »Tu mi je bilo nekoliko lažje, čeprav sem na stranišče hodila preko ceste. Dobro pa je bilo to, da sem tu srečala Škergeta, trdega Prekmurca iz Lipovec, sicer pa po rodu iz Ženavej. Tudi on je bil učitelj. Poročila sva se, dobila Drageca in Marjetico; sanje o srečni družini so se mi uresničile. Bilo pa je konec tistih o življenju nekje drugje – bližje moji Trubarjevi fari,« je zgodbo o mladi učiteljici zaključila Greta.

V Dokležovju je kot učiteljica razrednega pouka ostala 23 let. Življenje tukaj, kjer so jo ljudje sprejeli za svojo, velika ljubezen do kulture in seveda otroka, ji je pomagalo, da je prebrodila veliko izgubo, prerano smrt svojega moža. Zapisala se je kulturi, preselila v Mursko Soboto in se pred dvajsetimi leti upokojila.

Tudi sedaj zahaja v šolo, v Univerzo za tretje življenjsko obdobje, saj brez nje ne more.

Kdo pa so ti mladi fantje?

Atletika

V roke so mi prišli zapiski o atletiki v Murski Soboti pred drugo svetovno vojno. Na 14 z roko napisanih straneh so zanimivi podatki o atletiki in ljudeh okrog nje, ki bi zanesljivo odšli v pozabo, če jih ne bi z veliko prizadevnosti zbral in zapisal nekoč vsestranski športnik prof. Aleksander Čisar. Upam, da bodo nekoč, v takšni ali drugačni obliki, zagledali luč sveta. Z njegovim dovoljenjem smo jih na hitro prelistali.

Začetki organizirane atletike v Murski Soboti segajo v leto 1936, ko je bil zgrajen soboški stadion v Fazaneriji in so pričeli z delom nekdanji, tukaj živeči lahkoatleti Primorja in Ilirije, oziroma člani nekdanje jugoslovan-

ske lahkoatletske reprezentance prof. Vladimir Močan, Vladimir Csurda, prof. Friderik Žorga in pozneje Ciril Tručl. (Npr.: ob desetletnici Športnega kluba Mura / 1934/ se atletika ne omenja posebej.)

Pred tem zasledimo lahkoatletska tekmovanja članov Sokola, ki so bila organizirana največkrat v sklopu nogometnih tekem, ko so se tekmovalci pomerili v odmoru med obema polčasoma. Organizirana so bila tudi tekmovanja v mnogobojih (osmerboj). Poleg telovadbe je mnogoboj obsegal še atletske discipline tek, skok v višino in daljino ter met krogle in diska. Tekmovanj so se udeleževala tudi dekleta.

Društvo Sokol je organiziralo tudi okrožna oziroma izbirna tekmovanja v mnogobojih za župna tekmovanja v Mariboru. Teh so se večkrat uspešno udeleževali Janko Ahčin, Ludvik Bedrnjak, Štefan Benko, Aleksander Čisar, Ivan Debelak, Imre Domanjko, Franc Flisar, Bela Horvat, Ludvik Lipič, Zoran Velnar in številni drugi. Sokol je tudi organiziral že leta 1933 izbirni štafetni tek po soboških ulicah, katerega so se udeležila tudi društva iz sosednjih krajev.

Ob jubilejnih prireditvah ŠK Mura 28. junija 1934 zasledimo, da je bilo pred nogometno tekmo Mura : Hermes ob 15. uri mladinsko lahkoatletsko tekmovanje. Naslednji dan ob 12.15 uri je bil štafetni tek za pokal mestnega župana skozi mesto in nato ob 15. uri seniorski atletske miting. Na enem takšnih tekmovanj je zmagal v teku na 100 m Janez Nemec (pozneje dr. prava) z rezultatom 12.00. V skoku v višino je zmagal Domanjko – 150 cm, Ottu Vargi pa je bilo potrebnih 5,56 m, da je bil prvi v skoku v daljino. Pokale in priznanja so podelili v odmoru nogometne tekme. Stadion Njegovega veličanstva Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja je Športni klub Mura sponosno odprl v nedeljo, 28. junija 1936. Najprej so izvedli, dopoldne ob

Prvenstvo Slovenije v krosu v Mariboru leta 1966, ekipa Atletskega kluba Pomurje. Sedijo: Majda Smodiš, Rija Zelko, Janez Težak, Etelka Korpič, tekmovalka iz Lendave; čepijo: Štefan Novak, Suzana Zelko, Genovefa Gjerek in Mirko Šeruga. Stojijo od leve: Milan Lah, tekmovalec iz Petrovec, Bela Pavlič, Štefan Žižek, Anton Marič, Drago Žižek, Janez Legen, prof. Bela Sever, Štefan Celec, Jože Težak, Tone Peršak, Jože Vild, predsednik kluba, Marjan Ostanek.

11.30, propagandni štafetni tek skozi mesto. Proga je bila dolga 1000 metrov. Ob 14.30 pa se je začel lahkoatletski miting. Kralja je zastopal na slovesnosti podpolkovnik Marič iz Čakovca. Za prireditve je že prej veljalo veliko zanimanje in je bila tudi na veliko reklamirana, saj so napovedovali, da se bodo mitinga udeležili številni državni prvaki in znani atleti iz Maribora, Varaždina in drugih mest. Ob tem je domači časopis Murska krajina pogumno zatrjeval, da domači športniki ne bodo razočarali. Tako je zagotavljal tudi Ciril

Tručl, načelnik lahkoatletske sekcije, eden najboljših slovenskih in jugoslovanskih srednjeprogašev tistega časa.

Zgovorna je tudi naslednja Čisarjeva zabeležka o njegovem sodelovanju na mitingu: »V nedeljo dopoldne, na dan otvoritve stadiona, sem v mestu srečal svojega sošolca Milana Deškoviča, ki je že prej treniral lahko atletiko. Nagovoril me je, naj pridem popoldne na stadion in se prijavim za tek na 100 m za juniorje. Tako sem tudi storil. In ker nisem imel ne copat ne sprinterice, sem tekel kar bos.

V predtekmovanju sem prvi pritekel na cilj. Ko sem pred sabo videl sivo vrstico, sem mislil, da je žica in mi bo prerezala vrat. Prestrašen sem se hotel ustaviti, a me je vrglo čez ciljno črto, kjer sem padel, kar je posnel tudi soboški fotograf Jerolim Purač. Profesor Močan me je zaradi moje bedarije skregal in mi razložil, da moram ciljno vrstico pretrgati s prsmi. V finalu sem to tudi storil in tako osvojil za Muro edino zlato kolajno na tej otvoritvi

Joseph Maria R.

daleč ...

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR
MURSKA SOBOTA

Murska Sobotica, dne 1936. 11. 28.

Par. št. 332/41.

Odločba

Na osnovi 28. čl. Uredbe o nazivih in plačah uslužbencev prosvetno, zdravstvene stroke (Ur. list F.R.G., št. 14/52)

odločam,

da se izplačuje tov. **Š n i g r i s** Grosi učiteljici (r.)

roj. **24. IX. 1902** v Loku, kraj Trbovlje

uslužbenstvu (ni) na osnovni soli – nižji gimnaziji Dol. Bistrice, dodatek za posebne delovne pogoje na vasi v znesku din. **500.-**

1. j. **polovno** od 1. **1. 1. 1936** naprej.

Tov. **Štefan** **Štefan** potuje in živi na vasi in ima let

službe, tako mu (ji) pripada po členu 28. Uredbe o nazivih in plačah uslužbencev prosvetno zdravstvene stroke dodatek za posebne delovne pogoje.

Dodatek din. **500.-** Vasi bo OLO – Svet za gospodarstvo – uprava za dohodek v Murski Soboti nekarovala kot sestavni del Vaših mesečnih prejemkov.

Smr. **trajalo** narod

Predsednik OLO: **Janez**

/Šol. **Tručl**

Predvsem spoštovanje

Tovarišica Greta rada pravi, da takšnega spoštovanja, kot ga je bila deležna na Bistrici in kasneje v Dokležovju, ni doživela nikoli več v življenju. »Ljudje so nas cenili, spoštovali, vedeli so, koliko jim pomenimo. Poleg župnika smo bili učitelji edini intelektualci na vasi. Čeprav smo bili ideološko na dveh bregovih, to ni bila ovira. Ne pri njih, ko so me zaprosili za pomoč, ne pri meni, ki sem jim rada ustregla. Ne boste verjeli, koliko posvetil sem napisala na nagrobne vence. Živelimo smo z vasjo, ko si oddelal svoje v šoli, dostikrat tudi v dveh izmenah, si živel naprej z vaščani. Skupaj z njimi smo verovali v dobro, lepo, moralno etične vrednote so bile zelo visoke. In to je bilo zame pravo plačilo. To spoštovanje ljudi in občutek, da delaš nekaj dobrega, da te ljudje potrebujejo. Dogaja se mi, še danes, ko me sreča kdo iz Dokležovja in pravi: 'Tovarišica, pogrešamo vas.' To je največje plačilo.«

Ostali sta samo dve

Na tistem vlaku pred petdesetimi leti jih je bilo trideset. Trideset mladih tovarišic, Štajerk, ki so bile poslani v prepolne prekmurske šole, da ukaželnim otrokom odprejo svet. Iz te prve generacije celjskih učiteljskihnikov sta ostali samo dve – Jožica Rojko s Cankove in Greta. Obe sta se tu poročili in zato ostali. Na svoj način sta tudi vzljubili to pokrajino in njene ljudi, življenje v drugem okolju, ki si ga nista sami izbrali. Pa vendar, tu so se jima zgodile najlepše stvari v življenju.

Za prvo pošiljko pameti so prihajale druge. Veliko mladih tovarišic s solzami v očeh. Daleč od doma, v neznan svet poslani z odločbami. Mnoge so ostale. Vendar o tem drugič.

Renata Ficko

Najbole nad rezultatom za NATO. 40% lidij je glj nej navdušeno nad NATO-jon. Samo ka, što se pijta za par dnij, kak pa ka. Glavno ka smo gratali del največše »humanitarne« organizacije na svejti. Zaj mo komaj močni – slovinci. Inok smo že bilij, da so nas prepričavali, ka bole močne armije kak je jugoarmija nega. Te pa znamo ka je na konci bilou s toga. Ka so malo streljali na nas tūdi. »Zgodovina se rada ponavlja«, je pravo ati.

Kampanjo so pa redno tirali. Sakši večer so se nan z ekranof naši prejnji smijali pa nan gučali, kak de nan lipou. Še upokojenca, gospoda Milana so v mašineriji ponučali. Škoda, ka so telko pejnez kelko so ZA, dali, nej še ovin dali, ka so PROUTI bilij. Odili so nas gledat, si tej evropski politkomisari pa Robertsoni, pa še Joškec nenski je prišo. Mij smo je pa prosili, ka nas naj coj zemejo. Kak kakši petlargo. Ge je pa kakši ponos – narodni. Trnok zanimivo. Mij je prosimo, ovi pa k nan odijo. Od ponosa je ati pravo, ka te rad fejst spadne, da se za pejneze ide. Ka

se de samo trbelo naročiti od NATO-ja. Pa kakše provizije se tan talajo. Na Drnovšekof avion smo že tak pozabili. Pa na of smeji, ka so nan odavali, ka do f ton nesnajžno dragon avioni ranjence vozili tūj.

Amerikanci so pa v imeni demokracije Irak napadnoli. Kakši OZN, kakši Varnostni Svet. Irak so napadnoli ka osvobodijo iracane izpod tirana Huseina. Ka pa če bi iracani glj tak pravli, ka Ameriko osvobodijo Buša. Mogouče se pa li nejde samo za Husoja. Irak ma največše zaloge nafte na svejti, pa največ je glj amerikanci nučajo. Naj živi ameriška bombastična demokracija. Zaj smo mij tūj člani toga demokratičnoga svejta. Dobro ka v Lendavi nega glj dosta nafte. Mogoče bi vači še pri nas odkrili kakšega tiranskoga diktatora.

Vači se pa lejko veselimo. Evropo pazi se nas. Albanski izid referendum za vstop v EU kaže, ka smo mi kredi za Evropo. Samo ne vejmo, če je Evropa kredi za nas. Kak de se navadila na naš sistem

vođenja pa lastninjenja. Ati si je fejst odejno. Pravo je:» No še samo leto dnij do kradnoli pri nas.« Što«, san pijto. Tej prejnji po firmaj, te je pa gotovo. Da mo inouk v EU, te se se tou doj stavi. Samo je nevoia, če še spoj kaj ostane.

Najlepše de v evropskoj unij prej kmeton, Plačano do dobijvali, če nika nedo sejali. Tou mo še vidli, če de istina. Če smo že pri kmetijstvu, so naš gospod minister But končno gor prišli, ka je za že tūj malo pozabljeni kloramfenikol nepreklicno krijv eden šprej s šterin vimeni šprickajo. Atija je že straj, kak de zaj če de šteri pijan v oštariji v njega fudo, če de on te tūj pijan. Vači smo pa mij, je pravo ati, že dugo v Evropi, bar ka se alkohola tiče. Pomali do ga na recept prej točili. To nan je Keber zrikto. Kak sakše leto pa lejko pomali čakamo pa šraj doktorof pa školnikof.

P.S. Zaj san pa nika nej pozabo. Ali pa. Naši slavni Murini fuzbaleri trdno držijo zagnje mesto. Samo novine trbej obrnouti. Ne pomaga njin niti tou, ka so na tekme začali oditi sam general gospod Meh z ove drujge Mure.. Ati je pravo, ka so Meh bole kak fuzbal šli gledat, če mogouče Murini nogometni virtuozi v nje-govi ancug-aj ne špilajo.

VANJEK

Miran Fujs – energetski svetovalec

Miran Fujs, diplomirani inženir strojništva, doma iz Černelavec, je energetski svetovalec za učinkovito rabo energije v gospodinjstvu. Zdaj že nekaj časa s svojim pisanjem tvorno sodeluje z Vestnikom, zato je prav, da zvemo nekaj več v zvezi z učinkovito rabo energije in projektom ENSVET.

Izkušnje prišle prav pri gradnji lastne hiše

Najprej naj je zanimalo, kaj si sploh lahko predstavljamo pod nazivom energetski svetovalec?

Energetski svetovalec v okviru projekta ENSVET, ki ga financira agencija za učinkovito rabo energije, občanom brezplačno, neodvisno in strokovno svetuje pri učinkoviti rabi energije v gospodinjstvu, ki obsega gradbeništvo, ogrevanje in gospodinjske aparate.

Kako pa pridemo do vas – energetskega svetovalca?

V Pomurju deluje energetska svetovalna pisarna v Lendavi, za več informacij pa lahko pokličite po telefonu 031/311159 ali pišete na email: miran.fujs@email.si.

Kaj vas je motiviralo k razmišljanju, da postanete energetski svetovalec?

Področje učinkovite rabe energije sem vedno spremljal kot hobi v strokovnih revijah, dodatno pa me je motivirala gradnja lastne hiše, kje sem pridobljena znanja v praksi poskušal upoštevati.

Kako postaneš energetski svetovalec?

Predpogoja sta ustrezna izobrazba in potreba države po svetovalcih, ki jih izbira in organizira izobraževanja Agencija za učinkovito rabo energije RS, ki spada pod ministrstvo za okolje in prostor. Na koncu je treba narediti še ustni in pisni preizkus znanja, dodatno pa imamo večkrat na leto izobra-

ževanje, kjer pridobivamo znanja in informacije za čimbolj kakovostna svetovanja.

S katerimi vprašanji se občani največkrat obračajo na vas?

Najbolj jih zanimajo subvencije s strani države za svoje ukrepe (okna, fasade, streha, sončni kolektorji, toplotne črpalke ...), vendar veliko jih tudi sprašuje: kako, na kaj morajo paziti, kateri materiali, kakšne so primerne debeline izolacije pri načrtovanih ukrepih; zanimajo jih cene energentov, zamenjava energenta, obnovljivi viri energije, moderni kotli, regulacija, ustrezna okna, ustrezni gospodinjski aparati ipd.

Kakšna je prihodnost (smernice razvoja) učinkovite uporabe energije?

Glede na višanje cene energije bo treba dajati vedno več poudarka učinkoviti porabi energije. Tako morajo občani pri teh nemajhnih investicijah čedalje bolj gledati na to, koliko energije bodo porabili v prihodnosti.

Kot primer v praksi lahko povem, da določeno povečanje debeline izolacije pri celotni investiciji ne pomeni veliko, pri porabi energije pozneje pa lahko veliko pridobimo z manjšo porabo energije – energenta.

Milan Jerše

Z našega štedilnika

Školjkin koktelj

Piščanec v vinu
Zvitki iz kvašenega testa
Motovilec s pomarančo

Skutni narastek

Školjkin koktelj

Sestavine: 320 g vloženih školjk, 200 g vloženi artičoki, 100 g zelene solate, 10 cl majoneze, 2 cl limoninega soka, 2 cl metakse, sol, tabasko, 1 limona, nadevane olive.

Priprava: Školjke in artičoke odcedimo. Solato operemo in narežemo na rezance. Vzamemo štiri kozarce za koktelj, ki jih obložimo z narezano solato. Nanjo porazdelimo školjke in narezane artičoke. Majonezo zmešamo z limoninim sokom, metakso, soljo in nekaj kapljicami tabaska, nato tekočo majonezo razdelimo po školjkah in artičoki. Okrasimo z rezinami limone in olivami.

Piščanec v vinu

Sestavine: 1200 g piščanca, sol, poper, 160 g čebule, 300 g paradižnika, 20 g česna, timijan, lovor, 5 cl olja, 50 cl rdečega vina, peteršilj.

Priprava: Piščanca pod hladno vodo splaknemo, s krpo osušimo in narežemo na osem delov. Nato ga posolimo in popramo. Čebulo olupimo in grobo narežemo. Paradižnik za minuto potopimo v vrelo vodo, olupimo in narežemo. Česen sesekljamo. Olje damo v kozico, na njem opečemo kose piščanca, in ko imajo lepo barvo, jih preložimo v drugo posodo. Na preostanek masčobe damo čebulo, malo premešamo, dodamo česen, paradižnik in malo podu-

200 g pomaranč, 3 cl olja, 3 cl vinskega kisa, sol, 10 cl kisle smetane, 3 cl viskija.

Priprava: Motovilec operemo pod tekočo vodo in dobro odcedimo. Pomaranče olupimo, odstranimo belo kožico in narežemo na tanke lističe.

Motovilec stresemo v skledo. Olje zmešamo s kisom in soljo, zlijemo na motovilec in rahlo premešamo.

Naložimo v porcijske skodelice, obložimo s pomarančami in pokapljamo s smetano, ki smo ji primešali viski.

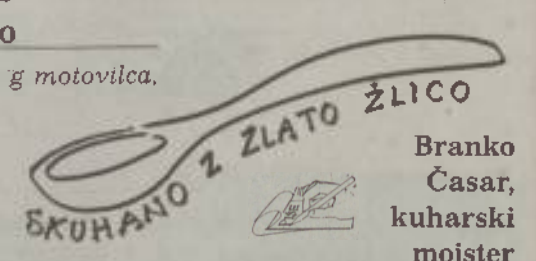
Skutni narastek

Sestavine: 150 g margarine, 1 vanilin sladkor, 200 g sladkorja, 2 jajci, 400 g skute, 15 cl kisle smetane, 100 g škrobne moke, 180 g koruznega zdroba, 1/3 pecilnega praška, 150 g rozin, 500 g jabolk.

Priprava: Margarino, sladkor, vanilin sladkor in rumenjaka penasto umešamo. Ko se sladkor popolnoma razmeša in masa naraste, dodamo kislo smetano in skuto ter mešamo naprej. Škrobno moko, koruzni zdrob in pecilni prašek med seboj pomešamo. Rozine operemo in osušimo ter vse skupaj dodamo skutni masi. Dobro premešamo. Beljake stepemo v trd sneg in ga narahlo vmešamo. Polovico pripravljene mase damo v pomaščen pekač, potresemo z na lističe nariibanimi jabolki in prekrijemo s preostalo maso. Damo v pečico in pečemo 50 minut pri 185 °C.

Motovilec s pomarančo

Sestavine: 300 g motovilca.

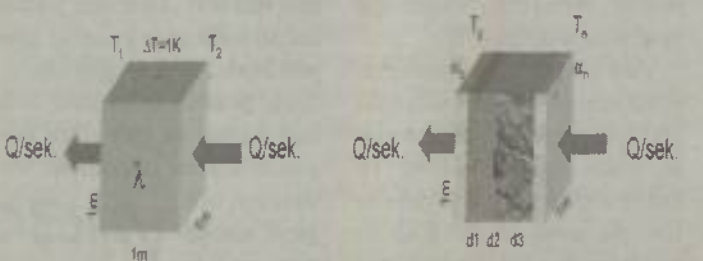

Z uspešno zasnovo stavbe do toplotnega ugodja

Energetski strokovnjak svetuje

Zasnova stavbe

S pravilno orientacijo stavbe in primerno razporeditvijo oken učinkovito izkoristimo sončno energijo, ki lahko nadomesti del energije, potrebne za vzdrževanje bivalnih temperatur. Priporočljivo je na južni strani vgraditi večja okna z dodatno toplotno zaščito (rolete, polkna), na preostalih straneh, zlasti na severni, pa manjša okna. Razvrščanje bivalnih prostorov v stavbi na jug in servisnih prostorov na sever je pomembno tako zaradi kakovosti bivanja kot tudi zaradi učinkovite izrabe sončne energije.

Prostori z enakim temperaturnim režimom naj bodo razporejeni skupaj. Zelo visoke prostore ali celo prostore, načrtovane prek več etaž, je zelo težko enakomerno ogreti in pri tem porabimo tudi več energije.

Toplotna prehodnost ovoja stavbe

Toplota prehaja skozi ovoj stavbe zaradi temperaturne razlike med toplim zrakom v prostoru in hladnim zunanjim zrakom v smeri nižje temperature. Izgubljanja toplote ne moremo ustaviti, lahko ga le zmanjšamo z izboljšanjem toplotne izolativnosti obodnih konstrukcij. Kakovost toplotne zaščite ovoja stavbe opisuje toplotna prehodnost konstrukcijskega sklopa, ki pove, koliko toplote preide v časovni enoti (1 sek.) skozi površino 1 m² konstrukcije, če je razlika temperatur zraka na obeh straneh konstrukcije 1 K. Toplotno prehodnost konstrukcijskega sklopa označujemo z U (po starem k – W/m²K). Toplotna prehodnost konstrukcije je odvisna od vgrajenih

materialov, njihove toplotne prevodnosti in debelin njihovih plasti. Nizko toplotno prehodnost obodnih konstrukcij dosežemo z vgradnjo toplotno izolacijskih materialov. Čim manjša je toplotna prevodnost snovi l (W/mK), toliko boljše so njene toplotnoizolacijske lastnosti. Toplotna prevodnost snovi pove, koliko toplote preide v časovni enoti (1 sek.) skozi 1m² snovi z debelino 1m pri temperaturni razliki 1 K. Treba je paziti na razporeditev posameznih materialov, kajti gradbeno fizikalno neustrezna sestava plasti lahko privede do navlaženja materialov in trajnih poškodb. Vsak sistem razporeditve plasti in položaj toplotne izolacije v ovoj stavbe imata svoje zahteve ter dobre in slabe lastnosti. Glede na način uporabe zgradbe je treba izbrati optimalnega, zato pri načrtovanju stavbe strokovnjaku pojasnimo naše potrebe in želje.

Miran Fujs, dipl. inž., energetski svetovalec RS za Pomurje

(II. del)

Besede
mode

Havana že dolgo ne spominja samo na cigare; to kubansko mesto je prej sinonim za pridušeno romanco v zraku, za karizmo in stil. Moda si je vzdušje spodobila za nove pomladno-poletne tendence.

Na gugalnici udobja

Moška polt je zagorela od sonca. Senzualnost oblačil se z akcentnimi barvami sprehaja po plažah, se igra s toni peska na beli in črni osnovi tkanin. Videz je brezskrbno ležeren, poln sončne svetlobe, ki pada v noč luninega odseva in sambe.

Dnevna ležerna oblačila so v toplih tonih bele, ki se izgublja med svetlo okrašto in barvo tobaka. Bombažna mešanica s sintetičnimi vlakni je umetno zmečkana, prav tako kot lan, ki je že po naravi nagnjen k temu. Večinoma naravne tkanine se lepo kombinirajo že same po sebi in potrebujejo le par usnjenih ali platnenih natikačev.

Klasična silhueta je siva in modra z akcentom barv iz primarnega barvnega kroga, kamor spadajo rumena, modra in rdeča. Posebej poudarjene so koralno rdeče črte v srajčnih vzorcih. Nov videz je rezultat igre poševnega polaganja tkanine pred

krojenjem. Preostala barvna paleta je ožgana od sonca in časa; takšna, kot je videti popoldanska ulica hiš v Havani. Posebno poglavje v moški obleki odpirata dvoredno zapenjanje ter kot bucika tanke in raznobarvne črte. Pod tako obleko se lahko nosi le tanka T-majica ali pullover iz dvojno merce-riziranega bombaža ali mešanice s kakovostno volno. Tak videz zagovarja modna hiša Versace. Na večer se barve spremenijo v nebarve in senzualnost izžarevata le črna in bela. Vzorci so geometrijskih oblik v podobnih barvnih tonih. Opaziti je le izstopajočo eleganco belega svilenega suknjiča.

Ponudba je mnogovrstna. Zdi se, da je videz klasičnih oblek še bolj klasičen in ležernih oblačil bolj ležeren.

Tatjana Kalamar Morales

Vrtnarski strokovnjak pojasnjuje

Na glavo obrezane vrbe

Dokaz, kako hitro se pozabi na nekaj, kar je spremljalo človeka več tisočletij, so vrbe. Dokler se niso pojavile plastične mase, so človeka spremljali razni predmeti iz vrbovih šib, ne samo na kmetijah, temveč tudi v mestih. Pojav plastičnih mas v drugi polovici preteklega stoletja je izdelke iz vrbovine v kratkem času skoraj povsem izrinil iz uporabe.

Kako pomembne so bile vrbe, priča zapis rimskega politika, vojaka in pisca Katone iz drugega stoletja pred našim štetjem. V znameniti knjigi o kmetijstvu (De Agri Cultura) priporoča, da se posadi na kmetiji, poleg vinograda, še vrbe za šibe, s katerimi so vezali vinsko trto ter delali iz njih razne predmete. Tega nasveta se držijo še marsikje, v vinorodnih krajih

je opaziti predvsem nizke na »glavo« ali v loke oblikovane vrbe. Nizke so zato, ker jih lažje obrezujejo. Vrbove šibe so potrebovali tudi v ravninskih krajih, sadili so jih ob potokih in mlinščicah, tu in tam na vlažnih travnikih in celo ob njivah in vrtovih. Da bi pod njimi lahko zraslo še kaj drugega, so jih oblikovali v visokodebelne. Verjetno najlepši drevored te vrste pri nas

Verjetno najboljši drevored te vrste pri nas je v Domajincih, in to iz vrb, debelejših od enega metra.

je v Domajincih iz vrb, ki so debelejšje od enega metra. Ob gorjem toku Ledave je ohranjenih še več osamljenih drevov. Drevored in nekatera drevesa občasno še porežejo in tako ohranjajo njihovo podobo, kar je posebej pohvalno, saj tako vzdržujejo izviren videz kulturne krajine.

Za pridelovanje kakovostnih šib je potrebno vsakoletno obrezovanje, ker so za plestarstvo najprimernejše enoletne šibe. Z obrezovanjem na enem mestu, kjer vedno ostane kratek štrcelj, ki se vraste v les, se tvori okroglasta grčasta tvorba v obliki »glave«. V taki glavi je na majhnem prostoru živi in trhlji les, naredi se trhlina, kar omogoča bujen mnogovrsten razvoj življenja, saj v njej domuje več kot 100 vrst hroščev in skupno 183 vrst žuželk. Z leti se pojavijo v deblu dupla, kjer gnezdiijo številne ptičje vrste, najpogostejše pogorelčki, beloglavi in sivi muhar, sinčki, plavčki, vrbja sinica, poljski vrabec, navadna postovka in sove, poleg njih še nekatere zelo redke, ki so skoraj izumrle, kot sta zlatovranka, smrdokavra in netopirji. Tako staro drevo ima veliko ekološko vrednost, je enkratni biotop, ki veliko prispeva k varstvu narave. Pri tem velja pravilo, starejše je drevo, bolj je zverženo in votlo, večja je njegova ekološka vrednost, bolj je slikovita in daje krajini prepoznavni videz, kar je v današnjih časih posebno pomembno.

A. Š.

Bioenergoterapevt Štefan Titan odgovarja

za izdajo certifikatov o sposobnosti in spričeval o pridobljeni izobrazbi. Saj ni zadosti le naravni talent, treba je predelati kar nekaj snovi in osvojiti obilico znanja. Šola

deluje v sklopu milanske fakultete in je takrat, ko sem jo obiskoval, trajala leto in pol, pozneje pa se je študij podaljšal na tri leta. Če želi nekdo to šolo obiskovati, mora najprej opraviti test sposobnosti (ker ni res, da imamo vsi ljudje zadostno mero bioenergije). Obilo jih odpade že pri tem testu. Na osnovi tega testa se prejme certifikat, na katerem je opisana sposobnost. Na mojem na primer piše »superlativna in konstantna«. Lahko se pohvalim, da je to najvišja možna ocena. Ta certifikat velja kot vstopnica za nadaljnji študij. Drugi del šolanja poteka po programu fakultete in inštituta.

Pogosta praksa v Sloveniji so t. i. »šnel kursi«, kjer posamezniki, ki sami ustanavljajo kvazi šole, izobražujejo, ne da bi opravili niti osnovni test sposobnosti. Njihov cilj je šolnina, ki jo zaračunajo za nekajurni dvodnevni tečaj, ki pa ni nikoli nizka. V teh nekaj uricah se ne da obdelati niti najosnovnejšega uvoda, kaj šele programa, za katerega si upajo izdajati tudi spriče-

vala, ki pa so brez vsake vrednosti, saj za njimi ne stojita nobena priznana in kompetentna institucija niti znanje. Kot primer naj omenim hvalo enega od udeležencev prvega kongresa zdravilcev v Slovenskih Kojnicah pred dvema letoma. Seveda imena ne bomo omenjali. Pohvalil se je, da je v zadnjem letu po vsej Sloveniji usposobil in izdal spričevala za mojstra reikija več kot 3000 slušateljem. Molčal pa je o tem, kakšna je kvaliteta njihovega usposabljanja in kvaliteta teh zdravilcev. Takih inštruktorjev je na slovenskem ogromno, prihajajo tudi iz držav nekdanje Jugoslavije in Sovjetske zveze in se kitijo s takimi in drugačnimi, ponavadi izmišljenimi nazivi. Skupni imenovalac vsem je tudi to, da se hitro selijo iz kraja v kraj. Največja tragedija vsega tega je, da se slušatelji iz teh programov kasneje okličejo za bioenergetike in radiesteze, žal pa ne poznajo niti osnov zakonitosti bioenergije in radiesteze, ki pa so, moram poudariti, zelo kompleksne.

Zanimivo je tudi vprašanje o nekem društvu bioenergetikov in radiestezistov in njihovem nastopu na eni od lokalnih televizij. Bralec je prepričan, da če stoji za nekom društvom s takim ime-

nom, potem že mora biti usposobljen. Vendar ni vedno tako. Verjetno vsi veste, da lahko poljubno društvo ustanovi skupina polnoletnih oseb, ki se želijo družiti zaradi podobnih interesov, ki niso sporni. To pa nima popolnoma nobene zveze z usposobljenostjo, strokovnostjo ali kompetenco članov društva, ker te ob ustanovitvi niso pogoj. Tudi vi lahko s sosedi ustanovite društvo, če si vzamete nekaj časa. Na lokalni televiziji pa ima pravico nastopiti vsak človek, ki ima povedati kar koli pametnega ali pa tudi ne, če se tako odločijo njeni uredniki.

Naj povem še to, da smo slovenski bioenergetiki združeni v Zvezi bioenergetikov Slovenije, ki prek našega predstavnika vzpostavlja zvezo z Gospodarsko zbornico Slovenije in se zavzema za to, da se v Sloveniji končno naredi red tudi na tem področju. Predvsem je podarek na kontroli strokovnosti in kakovosti storitev posameznikov. V pripravi je tudi zakon o zdravilstvu, ki bo urejal ta vprašanja, konkretiziral naloge in zahteve ter natančno opredelil posamezne zvrsti alternativnega zdravljenja.

Radiestezijska se ne prišteva med zdravilstvo, ker je le področje, s katerim lahko

posameznik (če ima dane sposobnosti) meri sevanja, ki pa precej vplivajo na naše zdravje. Merjenje se opravlja z radiestezijskimi pripomočki (nihalo, rašlje ...), ne pa z elektronskimi napravami, ki ponavadi merijo le elektrosmog. Tudi znanje in sposobnosti radiestezijske se niso nujno tudi predpogoja za uspešno ukvarjanje z bioenergijo. Radiestezist je lahko človek, ki ima potencial bioenergije od 6 do pod 10, bioenergetik pa ga mora imeti v območju med 10 in 12, merjeno po Hartmannovi lestvici (lestvica 0-12). Drugi predpogoj za bioenergetika je povečana življenjska energija.

Žal se vse pogostejše pojavljajo »zdravilci«, ki imajo nižjo življenjsko energijo kot njihovi pacienti, česar se ponavadi niti ne zavedajo, ker zaradi pomanjkljive izobrazbe ne vedo nič o tem. Posledica vsega tega pa je zgodnje umiranje marsikaterega samozvanega bioenergetika, ker se je energijsko iztrošil, bolnikom pa se stanje ne izboljša.

Glede Bukovnice in razvpitega Vidovega izvira sem že izrazil svoje mnenje in ga ne bi še enkrat ponavljal. Najbolje bo, da poskušate izbrskati številko Pena, v kateri je bil objavljen omenjeni članek.

Kar nekaj institucij v Evropi se načrtno ukvarja z usposabljanjem in proučevanjem mejnih področij. Nam najbližji inštitut je Biamonti v Torinu, ki skrbi

Nagradna križanka

AVTOR: ŠTEFAN HAJDINJAK	PODROČJE DELA: PANOGA	KRESILNI KAMEN	PRSTOBINA ZA HRANJENJE BLAGA	UGANDSKI DIKTATOR (IDI)	ELEGANTNA ŽENSKA
FOND					
STRAH PRED NASTOPOM					
NAČIN VODENJA DRŽAVE					
SLOVENSKI RADIO-TEHNIK (MARU)					
PRVI PERZIJSKI KRALJ DRŽAVNA BLAGAJNA				ENA OD STRANI NEBA	SKUPEK ENAKIH CELIC

PEN	MANJŠA POŠKODBA KOŽE	SREDIŠČE SLOVENSKIH GORIC	SOKRATOV TOŽNIK	STVAREN ČLOVEK GR. BOGINJA MASČEVANJA	
NACRTOVALEC					KRAJ PRI KOČEVJU
ODPADNIK					TEKSTILNI IZDELEK
DEKLE, KI ZABAVA GOSTE					BALONAR SORN BRITANSKI PISATELJ (KINGSLEY)
FINA TKANINA					ELDA VILER RADIO-AKTIVNI ELEMENT Aci
KRANJ			DEL DHAL AVTOR OPERE SEVILJSKI BRIVEC		GRAFIKI LIKER RAVEN PROSTOR, PLOŠČAD
MESTO V SREDNJI ITALIJI				LISTIČ	NAŠ DENAR
PEN	JAPONSKI CVETLIČNI ARAKIZMA	SLOVENSKI IGRALEC (BORIS) KOVAČ DENAR		STANO IME ZA MESEC AVGUST IVAN TAVČAR	JAP. PIŠEC (SEI) GROBA TKANINA ZA VREČE
NEZNANKA V MATEMATIKI					SLIKAR IN GRAFIK DEBELJAK PISATELJICA MIHELČ
OBED					LASTNIK SOSEDNJE PARCELE GRAD PRI PREDVDORU
POLITIČARKA PERČON				MAJHEN RT	
SLOVENSKI IGRALEC (IVO)			KDOR TRPI ZARADI ISTE STVARI		INDIJSKI ŠOTOR
JANEŽ (LAT.)				SEČEVOD	VOJILNI MOŽ V ZDA
NEON				OPRAVEK MOŠTVO	ROKOMETNI VRATAR PUŠNIK
TOPILO ZA LAKE					BRITOK DONAVE IZ ILOVAŠKE NASPROTJE PASIVE
PEN	DEL REDOVNIŠKEGA OBLAČILA	OTOK V KVARNERJU		PEVKA HORVAT	
PRIPRAVA ZA PRIPENJANJE PERILA		IZDELEK IZ KAKAVA		PLESALKA MONTEZ	
POMOŽNI PILOT					VOJAŠKA ENOTA GLAVNO MESTO NEMČIJE
LJUDSTVO V ZAHODNI AFRICI				PROSTI BRANILEC	
POSTOJNA		EGIPČANSKI VRHOVNI BOG	KRŠČANSKI APOSTOL IN SVETNIK PARADNA OBLEKA		REŽISER KUSTURICA
NAŠ REKORDNIŠKI SMUČARSKI SKAKALEC (PRIMOŽ)				SLOVENSKI PLASTIČNI KIRURG IZORANI RODOVNA	URNA
AMERIŠKA IGRALECA (MEDY)				GL. MESTO PERUJA	
VZORNIK, MALIK				21. GRŠKA ČRKA	
ODPRTA POŠKODBA				ČASTNIK	
				PLANOTA MED BOSNO IN DALMACIJO	

REŠITEV KRIŽANKE 13. MAREC 2003: PRAŠTEVILO, LARINIGITIS, ANE, TEN, TA, ATE-NE, RITEM, AMARANT, KORAB, VELIKAN, SANTANA, ELATIV, INTERNAT, ČAR, ITERACIJA, NO, POD, GRELNİK, ULTIMAT, OKLEPAJ, ANO, KAOLIN, URA, AERO, OPIJ, AB, SENIOR, ALI, LOŽA, EKVATOR, CELAK, PIN, AREKA, ILLER, KANELA, OČEK, IL, TATI, SNOV, ONE, SN, ROKOMET, DONOVAN, KRT, TIROLSKA, ESAKI, IKAR, GO, OCENA, AREST, ULTRAMARIN, LAKAJ, RENTA, SOBA, ANIKA

Izrebranci Vestnikove nagradne križanke (13. 3. 2003)

1. nagrada v vrednosti 10.000 SIT: Aleksandra Banfi, Rankovci 21 D, 9251 Tišina, 56801246
2. nagrada kuharica Boug žegnaj: Štefan Fartek, Pečarovci 41, 9202 Mačkovci
- 3- praktična nagrada: Ana Kohek, Dolnja Bistrica 37 a, 9232 Črenšovci Marija Pihler, Bodonci 7 a, 9265 Bodonci Ladislav Banko, Noršinci 23, 9221 Martjanci Aleksander Čisar, St. Rozmana 6, 9000 Murska Sobota Boštjan Lampe, Župančičeva 9, 9252 Radenci

Nagrajencem čestitamo. Potrdila za nagrade bodo prejeli po pošti.

Povabilo k reševanju

Potrudite se in rešite (skupaj z davčno številko) pošljite na uredništvo Vestnika, Ul. arh. Novaka 13, M. Sobota, s pripisom Penova nagradna križanka, do vključno petka, 4. aprila 2003. Pet reševalcev bomo nagradili, in sicer z nagrado v vrednosti 10 tisoč tolarjev, kuharsko knjigo Boug žegnaj, čestitko na Radiu Murski val, Vestnikovo majico in Vestnikovo rutko. Če vam bo delal težave kakšen zemljepisni pojem, je dovoljena uporaba atlasa. Veliko užitkov!

Od 27. marca do 24. aprila

Za mlade od 6. do 96. leta, ki priznavajo ljubezen

HOROSKO PEN

Pripravlja: Agencija Hogod

OVEN

(21. III. – 20. IV.)

Na splošno idealno obdobje. Sodelavec bo sklepal popolnoma napačno, zato se vas bo začel izogibati. Stopite k njemu in mu pojasnite, da niste odgovorni za njegov problem. Vaši najbližji pa bodo kmalu potrebovali močne živce, da vas bodo lahko prenašali. Prepričajte partnerja, da se bosta ljubila na nenavadnem mestu. Mladi krompir vsebuje veliko mineralov! Zadnji čas za odločitev v zvezi z modo. Brzdajte ljubosumnost.

BIK

(21. IV – 21. V.)

Srečanje z znancem vas bo pripeljalo do spoznanja, da ima življenje v dvoje veliko prednosti. V prihodnje ne boste več zagovornik popolne neodvisnosti. Čas za novo pričesko. Romantičen mesec vse do 22., kar morate izkoristiti (morda odločitev o poroki!). Ugodno in živahno tudi na poslovnem področju. V sarnoti odgovor na vprašanje, vendar bo treba tudi ukrepati. Omahovanje ne vodi nikamor. Pretiravanje s hrano lahko postane nevarno.

DVOJČKA

(22. V. – 21. VI.)

Veliko preveč se boste obremenjevali z vprašanji, ki so po vašem usodno pomembna (mogoče neodvisnost, svoboda ...). To vas bo pripeljalo v težave, saj boste pozabili na marsikaj drugega. Veliko dela, da pridete na tekoče z novostmi na področjih, ki vas zanimajo. Spor zaradi denarja. Konec aprila (in v maju) romantika in nežnost. Izredno ugodno za gradnjo varnih temeljev za prihodnost. V težkem trenutku ne boste sami.

RAK

(22. VI. – 22. VII.)

Sodelavci bodo znali ceniti vaša prizadevanja. Poskrbite, da se vaš partner pri tem ne bo dolgočasil. Rojmi ste, da ustvarjate modo, dodajte še malo poguma. V prvi polovici meseca več nemira, trenja in napetosti, nato se bo poglelo. Če vam kaj ne bo všeč, ne reagirajte na glas, ker boste zadevo samo poslabšali. Privlačni boste in zato boste pri nekom vzbudili pozornost. Ob koncu meseca večja sprememba. Za odločitve je ponedeljek.

LEV

(23. VII. – 22. VIII.)

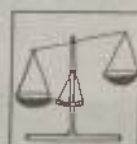
Pomladni čas je kot ustvarjen za sprehode z roko v roki, april je mesec novih začetkov. Mogoče spremembe na delovnem mestu - menjava dela, sodelavcev ali delovnega prostora - ali sprememba na osebni ravni. Vsekakor previdno, da ne pride do razočaranja. Drugače pa se prepustite ljubezni in zadihajte s polnimi pljuči. Možnost, da izumite nekaj novega. Ste iskreni in ne marate posnemanja - to prinaša pozitivne točke in ugoden izhod.

DEVICA

(23. VIII. – 22. IX.)

V vsakodnevne odnose vnesite več razumevanja in potrpljenja, saj to znate, če se le potrudite. Ne bodite preveč tečni in zoprni do partnerja. Ne poznate polovičnih poti. Dobra lastnost, ki pa včasih nekaj stane. Sicer zabaven in romantičen mesec. V drugi polovici meseca dinamično in pozitivne spremembe, ki lahko imajo dolgoročni vpliv. Proti koncu meseca ne uvažajte novosti ali ne opravljajte večjih nakupov. Pazite na pretirano čustvenost.

TEHTNICA

(23. IX. – 22. X.)

Ker ste začeli verjeti v sebe, vam bodo šle stvari lažje od rok. To bo imelo za posledico debelejšo denarnico, ki je bila zadnji čas bolj prazna kot ne. Ste ambasador navad vseh vrst, zato si v nekem primeru lahko privoščite ekstravaganco. Mogoče napredovanje. Sredi meseca pazite na živce in kako boste reagirali. Zdelo se vam bo, da gre vse prepočasi. Na vidiku boljše delovne razmere. Presežek energije je treba pravilno izkoristiti.

ŠKORPIJON

(23. X. – 21. XI.)

Ste bojevnik, zato se boste lotili zadeve, za katero drugi mislijo, da je obsojena na propad. Težko se boste sprijaznili in ne boste prenesli, da vam dokazujejo, da nimate prav. Razmerje s partnerjem se bo dvignilo na dokaj ugodno raven. Kljub slabim začetkom ugoden mesec, ki bo omogočil, da dokažete, kaj zmorete. Več previdnosti pri službenih nalogah, predvsem pa pri zdravju. Za odločilne trenutke oblecite nekaj v temno rdeči ali kostanjevi barvi.

STRELEC

(22. XI. – 21. XII.)

Pri uresničevanju idej ne čakajte. Točno zdaj, začetek aprila, je ugoden čas za nove zamisli. Ljubezen vas bo čakala doma. Nikamor ne hitite, raje se pridružite svoji ljubezni! Pričakujte večje obdobje utrujenosti in izčrpanosti. Ko se ne boste počutili dobro, ostanite doma, da si ne nakoplujete hujše bolezni. Ne izmikajte se, zadevo je treba prijeti na pravem mestu pa bo! Z denarjem bo šlo za spoznanje na bolje. Ločite službo in dom. V tem obdobju je dom tisto ...

KOZOROG

(22. XII. – 20. I.)

Treba bo zavijati rokave in se lotiti naloženega dela. Mars, ki prehaja v vaše znamenje, bo pomagal, da dokončate projekt. Predpostavljeni od vas pričakuje rezultate, zato bi kakršnokoli odlašanje škodovalo vašim financam. Sicer ne marate avantur, a vseeno bodite tokrat pripravljeni na njo. Lep mesec, ki zagotavlja ugodno trgovanje, nakupe in prodajo, študij in dogovore. Bodite pozorni na zaletavost in preuranjene odločitve.

VODNAR

(21. I. – 19. II.)

Končno boste spoznali, da je upoštevanje drugih resničen znak zrelosti. Skrajni čas je, da nekaj storite za svoje podrejene sodelavce. Vaša nepredvidljivost bo imela tokrat pozitiven predznak. Zadeve se ne bodo več dogajale z naglico, zato bo več časa za premislek. Prodorni boste na račun izvirnosti in se dokazali z občutkom za lepoto. V boju s partnerjem uporabljajte več diplomatskega orožja. Nemir in razdražljivost bosta škodila.

RIBI

(20. II. – 20. III.)

Zelo bo trpela denarnica, ker boste poravnali neko škodo, za katero sploh niste popolnoma prepričani, da ste jo povzročili. V službi bi radi imeli več pravic, toda če se boste preveč šopirili, vam bodo sodelavci hitro očitali, da ste prezahtevni ali neprilagodljivi. Trenutno bo najbolje, da malce potrpite in po diplomatski poti dosežete, kar si želite. Ljubezen: zelo spogledljivi boste, zato bodite tudi previdni! Zdravje: zvečer pojdite v savno ali si privoščite masažo!

Orjaški som je bil usoden za Franca Filipiča

OSTE
BAKAL

I Z

M O

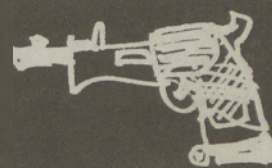
J E

G A

A R

H I

V A

XIII

Ko te največja ljubezen pahne v smrt

Če bi se dogodek v času mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma leta 1998 razpletel tako, kot so načrtovali in želeli Radenčan Franc Filipič in njegovi najbližji, bi bila časopisna zgodba, ki je konec tistega avgusta polnila časopisne stolpce, veliko bolj vesela. Pisali bi namreč o trofejnem ulovu strastnega ribiča, žal pa se je zgodilo, da je nesojena »trofeja« povzročila, da je družina Filipičevih ostala zavita v črno. Povzročila je namreč nekaj, kar se ne dogaja pogosto in kar se na območju Prlekije pravzaprav pred tem in tudi po tem ni zgodilo. Vse skupaj pa je povzročilo tudi to, da Franc Filipič, ki bi se s 1. septembrom tistega leta, torej je približno teden dni pozneje, upokojil, ni užival niti dneva zaslužene pokojnine.

Vse se je začelo tisto predzadnjo avgustovsko soboto, ko je dež, katerega navadno vsako leto »privabi« otvoritev mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma v Gornji Radgoni, po daljši suši dodobra namočil zemljo. Na predvečer tistega dne je odpravil k priljubljeni gramozni jami ob reki Muri v Hrastju - Moti pri Radencih dobro opremljen in založen z vabo za orjaškega soma, ki mu je menda prejšnji dan »za las« ušel, dolgoletni strastni ribič, takrat 47-letni Franc Filipič (roj. 5. 3. 1941), sicer policist iz Radencev. Bilo je nekje okrog 17. ure, ko si je Filipič izbral mesto, kjer bo čakal na »mrcino«, in takrat je bilo še lepo in prijetno vreme, sčasoma, ko se mu je pozneje pridružil še prijatelj in sosed Franc Krempel iz Radencev, pa se je spet začelo oblačiti, pripravljala se je prava nevihta, ki je hkrati tudi napovedovala bližajočo se jesen. Toda tudi to ni motilo Franca Filipiča, ki je imel nekakšen občutek, da nikakor ne sme odnehati, tudi če bo vso noč ostal na istem mestu. In bližala se je polnoč, ko je še vedno tako močno deževalo, da tudi luči iz avtomobila Franca Krempela, ki je vse skupaj samo opazoval in Filipiču delal družbo, niso mogle dobro osvetliti približno 10 metrov oddaljenega mesta, kjer je vaba iz piščančje drobovine čakala na soma, ki naj bi meril okoli dva metra in tehtal vsaj 70 kilogramov ...

»Dne 23. 8. 1998 ob 01.35 so bili delavci policije seznanjeni, da je prišlo v gramoznici v kraju Hrastje - Mota do utopitve ribiča. Na kraj nesreče so bili poslani delavci policije, terenskega ogleda pa se je po prehodnem obvestilu udeležil tudi vodja enote za reševanje iz vode in na vodi PGD Gornja Radgona (gre za Bogdana Šajnoviča, op. p.). Zaradi teme in izredno slabega vremena so bile razmere za iskanje nemogoče, zato je bil ob 03.30 sprejet sklep, da se iskalna akcija prekine ter nadaljuje istega dne ob 07.00 zjutraj,« se je glasilo kratko uradno sporočilo takratnega načelnika OKC UNZ Murska Sobota Janeza Konrada.

»S Francem sem se pogovarjal že nekaj dni in tudi pred odhodom h gramoznici, ko mi je dejal, da naj mu pridem delat družbo, ker mu je orjaški som prejšnji dan potrgal najlon. Tako sem bil tega usodnega večera dejansko poleg. Vse je potekalo normalno in tudi dolga časa nama ni bilo, posebej razburljivo pa je postalo približno ob 23.30, ko je prišlo do prvega prijema in ko sem sam hitro skočil do avtomobila, kjer sem prižgal luči, da bi

mu tako pomagal. Kljub močnemu nallivu sva na jezeru videla velike valove, ki jih je povzročala riba, in bilo je jasno, da gre za nekaj velikega. Franci je to vedel in ni odnehal, ampak je »mrcino« več kot dve uri skušal privleči do obale, a se mu ni pustila. Nekaj po poldrugi uri zjutraj (nedelja 23. 8.) je bilo menda tudi Franciju dovolj in si je sezul škornje ter stopil v vodo, kajti vedel je, da je tam nekaj metrov dolga »potka«, po kateri se lahko hodi do pasu v vodi. Tako je tudi bilo in potem sem videl, kako je še dvakrat zamotal, ko pa to ni več šlo, je v eni roki držal palico, z drugo pa je plaval proti drugemu koncu palice oz. mestu, kjer naj bi bil som. Čez nekaj časa sem ga zaradi močnega dežja, vetra in megle nad vodo izgubil izpred oči, v nekem trenutku pa sem zaslišal Francijev glas, ko je dvakrat rekel: »Mam ga!« Odhitel sem na drugo stran jezera, misleč,

da je tam bližje do obale, glasno sem ga klical, toda nikjer ga ni bilo več. Pohitel sem nazaj, in ko ga tudi tam ni bilo več videti ali slišati, mi je bilo jasno, da je nekaj narobe, in sem pohitel po pomoč k najbližji hiši,« nam je konec tistega avgusta pripovedoval Franc Krempel, ki je tako zadnji videl še živega prijatelja in soimenjaka Filipiča.

Kot je dejal, je do prvega soseda odhitel kar s Filipičevim avtomobilom, ker njegov zaradi praznega akumulatorja ni več vžgal. Obvestili so policijo in ta je bila v nekaj minutah na kraju dogodka. Žal pa za Franca Filipiča pomoči ni bilo več. To je bilo iz minute v minuto vsem vse bolj jasno in ni jim preostalo drugega, kot da začnejo iskati utopljenčovo truplo. Tako se je začela obsežna akcija iskanja, v kateri so tisti nedeljski dan sodelovali potapljači in gasilci iz Gornje Radgone in Radencev, žal pa uspeha ni bilo. Kakšnih 40 metrov od mesta, kjer sta bila ribiča nazadnje skupaj, so potapljači našli le Filipičevo ribiško palico, nesrečnega ribiča pa ni bilo nikjer. »Po tistem, kar je še bilo videti v času dogajanja, je več kot jasno, da ga je tako daleč odvel veliki som, kajti takšnih valov in zvijanja palice ne more povzročiti manjša riba, najlon pa je bil narejen za vsaj 50-kilogramsko težo in se za to ni utrgal. O tem so me še bolj prepričale njegove zadnje besede, da ga ima. Dokler je še bil na bregu, je bil Franci

močnejši, v vodi pa je postal močnejši som, ki ga je gotovo odvel proti večjim globinam. Dalj časa je moj prijatelj Franci Filipič sanjal, da bo ravno on potegnil na suho tega velikanskega soma, in to ga je stalo življenja,« je takrat, pred slabimi petimi leti, pripovedoval Franc Krempel.

Našli so ga potapljači

Ker utopljenega ribiča, torej nesrečnega Filipiča, kljub celodnevnom iskanju v nedeljo niso našli, se je iskanje nadaljevalo tudi v ponedeljek, ko so se pozneje domačim gasilcem in potapljačem pridružili tudi pripadniki specialne potapljaške enote ministrstva za notranje zadeve iz Ljubljane, ki so popoldan začasno odnehali, bili pa so pripravljeni nadaljevati iskanje naslednji dan. In medtem ko so si eni prizadevali najti nesrečnega utopljenca, so se okrog ribnika

veliko takšnih in drugačnih rib in trofej.

Franc Filipič bi se, kot rečeno, le dober teden pozneje (1. 9.) tudi uradno upokojil, saj je imel kot policist posebne ugodnosti. Sanjal je, da bo imel po upokojitvi še veliko več časa za ribolov, kajti načrtoval je, da bo šel na ribolov vsaj vsaki drugi dan, a se mu ni uresničilo niti to, da bi dobil vsaj eno pokojnino. »Med čakanjem na soma mi je govoril, da bo ulovil to mrcino ter ob upokojitvi pripravil piknik za prijatelje, žal pa mu je mrcina povzročila smrt. Sedaj bi meso omenjenega soma lahko porabili za prijatelje, toda za sedmino,« nam je kakšen dan po tragediji med podrobnejšim razkazovanjem kraja dogodka pripovedoval Franc Krempel.

Usoden nočni ribolov na nevarnem kraju

Na »ranču«, kot je govoril Franc Filipič za gospodinjstvo, ki so ga podedovali v Branoslavcih pri Ljutomeru, pa je bilo v tistih dneh in tudi pozneje izjemno žalostno. Že pred pogrebom (Franc Filipič je bil pokopan v petek, 28. 8. 1998, na pokopališču v Cezanjevcih, op. p.), so nas domači kljub veliki žalosti prisrčno sprejeli na kratek pogovor, saj so si tudi sami prizadevali, da se o smrti njihovega Franca ne bi širile razne neresnice in govorice. »Mi ne moremo vedeti, kaj se je dogajalo v ribniku, dejstvo pa je, da si je zelo želel uloviti tega soma, in od tega ga ne bi odvrnili niti čuvaji pri ribniku. Tisti dan je imel nekakšen čuden občutek, da ga bo dobil, in se je takrat še posebno pripravil, dejal pa mi je, da ga bo gotovo ujel, sedaj pa se je zgodilo to, kar se je. Gotovo si nihče ne zasluži takšnega konca, še posebej moj Franci ne, ki je tako ljubil vodo in ribolov,« nam je takrat s solznimi očmi o svojem pokojnem možu pripovedovala soproga Vlasta.

Res je tudi, da so po takšni tragediji vsi pametni in da vsi vse vedo, tako da se je po Filipičevi smrti veliko govorilo, kako bo ponekod treba uvesti nekoliko več reda in discipline tudi med ribiči, da si ti ne bodo sami ogrožali življenja, enako pa tudi življenja drugih. In če je bil nočni ribolov na tako nevarnem mestu prepovedan, se je treba takšnega navodila tudi držati, enako pa tudi, če pravila določajo, da morajo biti skupaj ob nočnem ribolovu na dovoljenih mestih vsaj tri odrasle osebe ... In ker tega ni bilo in tega ni, se je takratni čuvaj na omenjenem ribniku Ivan Roškar iz Radencev, sicer hišni prijatelj Filipičevih, večkrat neuspešno hudoval in opozarjal. Po tistem dogodku pa ga je bil strah, da bodo od vseh povsod »navallili« zagrizeni ribiči, kajti marsikdo bi si želel uloviti kakšno »mrcino«, za katero so izvedeli iz medijev. »Pa naj bo, toda naj bo vse organizirano in varno,« je takrat pravil omenjeni čuvaj.

Žal se tudi ob tem tragičnem dogodku takrat nismo mogli izogniti vprašanju, ki se je postavljalo samo po sebi in se je glasilo: Kje sta sploh etika in morala nekaterih »ribičev«, saj je prav neverjetno, da na eni strani ribnika potapljači in gasilci iščejo njihovega mrtvega kolega, na drugi pa poteka ribolov, kot da se ni nič zgodilo in kot da jih nič ne briga. Mnogi so se (okrog gramoznice je bilo v času iskanja utopljenca pogosto tudi več kot 500 radovednežev od blizu in daleč) ob tem prav zgražali. Upravičeno!

Ali ga res ljubi?

Znani fotomodel Sophie Dahl, ki je še bolj znana kot nekdanja soproga Micka Jaggerja, je dvignila nemalo prahu, ko se je na predstavitvi svoje knjige Človek s plešočimi očmi pojavila z novim spremljevalcem. Ob promociji svojega prvenca v New Yorku je Sophie vstopila v spremstvu pisatelja Salmana Rushdia, katerega so pred leti muslimanski verski voditelji obsodili na smrt. Ob tem so začele krožiti novice, da so parček že večkrat videli na različnih mestih in da ne gre le za prijateljstvo med mlado lepoticco in priletnim pisateljem, ampak za veliko več. Sophie, za katero pravijo, da je idealna kombinacija lepote in intelekta, je govorice poskušala zanikati takole: Večkrat sem šla na kakšno večerjo s starejšimi moškimi. Z njimi se je lepo pogovarjati, to pa je tudi vse. Gospod Rushdie je fin in zanimiv človek in rada sem v njegovi družbi. Če kdo najino prijateljstvo in druženje povezuje s čim drugim, je njegov problem.

Drag dokaz

Liza Minnelli (56) in David Gest (48) sta se poročila pred kakšnim letom dni in takrat se je govorilo, da zakon nima prihodnosti in da bo kaj hitro propadel. Liza je pred tem doživljala večletno krizo in se med drugim borila proti odvisnosti od alkohola. Marsikdo je prerokoval, da bo znana, vrhunska in vsesplošna umetnica kmalu klavrno končala. Vendar so se stvari obrnile drugače. Pobralla se je in ... še poročila povrh.

Vsem dvomljivcem bosta mladoporočenca kmalu dokazala, kako velika je njuna ljubezen, in kljub dolgemu - enoletnemu - zakonskemu stažu srečna. 15. aprila bosta slavila v newyorškem hotelu Marriot Marquis obletnico, o kateri se bo še veliko govorilo. Nekaj podatkov: vabilo z naslovom In vi ste rekli, da ne bo trajalo dolgo je prejelo 1200 gostov. Svečani govornik na tem jubileju bo Kirk Douglas. Orkester, ki bo spremljal Roberto Flack, Glorio Gaynor in Raya Charlesa, bo sestavljalo 68 glasbenikov. Samo šopek in petnadstropna torta bosta stala 200.000 dolarjev. Za celotno slavo bosta srečno poročena odštela 2 milijona in pol dolarjev.

Tako srečno in mladostno se počutila Liza in osem let mlajši David po enoletnem zakonu. Končno tudi lahko. Liza je našla pot iz sveta alkohola in drog.

Punca meseca

Do poletja ni več daleč in pri Peni smo razmišljali, ali bi kakšna bralka Vestnikove priloge zbrala toliko poguma, da bi se, na modrem Jadranu ali pa kar ob domačem potoku, upala postaviti pred kamero približno tako kot Lani Todd (fotografija in honorar zagotovimo mi). Lani je doma iz Philadelphie in šteje že 22 pomladi. Vseč so ji moški z mehкими ustnicami in noro frizuro, nima pa rada takih, na katerih je preveč mišic, in ki mislijo, da so najlepši.

Je našel novi dom?

V prejšnji številki smo na teh straneh poročali o govoricah, da se Michael Jackson (44) namerava preseliti v Evropo in da ima že ogledan dvorec v Nemčiji, v katerega naj bi se naselil. Govorice zdaj že lahko potrdimo. Znani, malce čudaki pevec se je odločil, da

pobegne ameriškim televizijskim reporterjem, privoščljivim komentatorjem, predvsem pa, da se na ta način otrese nič kaj dobrega imena, ki ga je pri

mnogih zapravlil s sumljivim druženjem z mladoletniki.

James Meiskin, trgovec z nepremičninami, ki ga je Jacko pooblastil, da mu najde ustrezno bivališče, je potrdil, da gredo stvari proti koncu. Po vsej ver-

jetnosti se bo ekscentrični pevec odločil za francoski grad Chateau des Chabennes, ki je nedaleč od Pariza v bližini francoskega disneylanda. Mogočna stavba iz 15. stoletja ima 83 sob in jo cenijo na 9 milijonov evrov.

Priznanja kar dežujejo

Bono (42), pevec skupine U2, se ne more pritoževati, vsaj kar se tiče častnih nazivov. Njegov bend U2 je prejel pred kratkim za naslovno pesem v filmu Gangs Of New York (Toipe New Yorka, film Martina Scorseseja je nominiran za deset oskarjev) prestižno nagrado golden globe. Istočasno je bil za glasbo v tem filmu nominiran za oskarja. Za angažiranje za mir v tretjem svetu je bil predlagan za Nobelovo nagrado. Te dni pa mu je francoski predsednik Jacques Chirac (70) v Parizu podelil orden častne legije. Bonova soproga Alison (na fotografiji) je slovesni dogodek takole komentirala: »Se pred leti se je Bono z drugimi demonstranti vred boril proti francoskim atomskim poizkusom in kričal 'Fuck Chirac', zdaj pa glej, kako lepo sta se objela ...!«

Dustin Hoffman - od 1967 do 2003

Že kot srednješolec se je izkazal kot dober igralec, v poznih devetdesetih letih pa je s svojo ledeno sivo brado očaral ravno tako najzabavnejše kritike kot gledalce. Na letošnjem Berlinu je vso noč preplesal z neko študentko. Kaj hujšega ni bilo, žena ga je menda samo okarala.

Princesa stoji mirno

Viktorija bo tri tedne vojakinja - enaka med enakimi.

Prestolonaslednica v maskirni obleki na krasnišem dvorišču

Takšen je pač zakon, prestolonasledniki morajo tako kot drugi navadni državljani v vojsko. To velja tudi za Viktorijo Švedsko (25). Tri tedne bo postavna mladenka služila v švedski vojski brez kakršnih koli privilegijev. Z drugimi vojakinjami spi v veliki spalnici, skupaj so v veliki jedilnici pri obrokih, in če hoče kakšen priboljšek, si ga mora kupiti v kasarniški kantini. In kakšne dolžnosti opravlja prestolonaslednica v vojski? Uri se v streljanju, v sanitetnih opravilih, v bojih od blizu in drugih nalogah, ki jih opravlja vojska.

Bruce se ne more skriti

Posnetek kaže, kot da bi se par v avtomobilu normalno nekam peljal. Ženska nezainteresirano gleda naprej, voznik, Bruce Willis, pa popravlja senčnik - verjetno zato, da bi se skril za njim, saj ga ponoči drugače ne potrebuje. Vendar prepozno, posnetek je že bil narejen! To pa je tudi skoraj vsa zgodba, ki se je začela v restavraciji Sushi Ko na Beverly Hillsu. Neznana lepota je natakarka v tem lokalu, posnetek pa je bil narejen nekaj minut po tistem, ko so lokal zaprli. Pri tej zgodbi je srečen edino fotograf, saj je rumeni tisk fotografski dokaz o igralčevem skoku čez plot z veseljem pograbil. Kakšen je dejanski konec zgodbe, pa ve edino parček v avtomobilu.

Za ljubezen - pod lepotni nož!

V prejšnji številki smo zapisali, da je vnukinja bogatega grškega ladjarja Arija Onassisa 29. januarja dopolnila 18 let, s tem pa dobila pravico do razpolaganja z delom njegove zapuščine (1,5 milijarde evrov). Kakor hitro je punca postala polnoletna, se je o njej zvedelo skoraj vse. Ni minil mesec od tega datuma, že se je s svojim izvoljencem, ne da bi koga kaj vprašala, najmanj pa

svojega očka Thierryja Roussela (50), ki jo je imel doslej ves čas na očeh, znašla na Tajskem pa v Bruslju pa spet v Braziliji. Z roko v roki z ljubljeno objeta v slabem mesecu na treh celinah. Kdo je ta srečnež?

Trenutno je Atina do ušes zaljubljena v južnoameriškega lepota s precej dolgim imenom: Alvaro Alfonzo de Miranda Neto. Prijatelji in znanci iz visoke družbe mu pravijo Doda. Fant je star 29 let, poročen in oče triletno Vivian. Ukvarja se s športnim jahanjem. Soproga, nekdanja manekenka Sibe Dorsa, je v zakon prinesla šestletnega Fernanda.

Bogata Atina Onassis, ocenjujejo, da bo njeno bogastvo, ko bo upravljala celotno dediščino, vredno več kot 6 milijard evrov, se je takoj po prvem samostojnem izletu oglasila na lepotni kliniki Kyron-Hospital v Sao Paulu, kjer so ji »posesali«, menda na Alvarovo željo, nekaj maščobe. Atina je v glavnem živela v manjšem kraju ob Ženevskem jezeru, vendar se je zdaj preselila v Brazilijo, da bi bila čim bližje svojemu ljubemu.

In kako komentira novo veliko ljubezen zapuščena Alvarova soproga Sibe: »Ona mu lahko kupi konje, jaz ne!« To bi lahko bil ekonomski razlog. Ima pa Sibe v zalogi še nekaj »drugačnih«. »Všeč so mu suhe, rahlo neumne plavalaske, zato si je pobarvala lase in živi na dieti.« Vse skupaj je tudi mogoče, saj je neki britanski časopis zapisal, da so se na lepotni kliniki zato ukvarjali z Atinino odvečno maščobo, ker ji je Alvaro, sicer ljubkovalno, govoril, da je slonček, punca pa bi naredila vse, da bi mu bila všeč. Pravijo tudi, da je imela njena mati Christina, umrla je pri 37 letih, ker ji je odpovedalo srce, zdravstvene težave ravno zaradi debelosti. O kakršnikoli poroki se trenutno ne govori.

Srečen par: monaška princesa Caroline in Ernst August von Hannover ob praznovanju državnega praznika v palači Grimaldijevih v Monaku

Visokost za zapahi?

Njegova kraljevska visokost za zapahi? To se vendar ni zgodilo že od starih, revolucionarnih časov! Da, zdaj obstaja velika možnost. Predvsem po zadnjem incidentu, ko je Ernst August von Hannover (49), soprog monaške princese Caroline, v nekem disku v Vorarlbergu grobo napadel tonskega tehnika Marca Ruscha (30) in ga resneje poškodoval.

Da zadeva za Augusta ni ravno rožnata, govori dejstvo, da je dobil med junijem 2000 in julijem 2001 za podobne prekrške sodne naloge za plačilo kazni v višini 3 milijone evrov. V navedenem obdobju je grobo napadel fotoreporterko, pretepel lastnika diska in se surovo znesel nad novinarko. Poleg denarne kazni je bil za zadnje dejanje (napad na novinarko) še pogojno obsojen na 8 mesecev zapore.

Potem se je zgodil napad na tonskega tehnika, ki se je končal s krvjo in trajno sledjo na telesu napadenega. Ali bo moral August v zapor, bo odločilo sodišče.

Atina Onassis, 18, beim Verlassen des Kyron-Hospitals in São Paulo. In der Schönheitsklinik hat sie sich angeblich Fett abaugen lassen. Nur einen Schritt hinter ihr: ihr Lover Doda

»Mu bom všeč?« se s prstom na zgornjih ustnicah sprašuje Atina Onassis, ko zapušča lepотно kliniko v Sao Paulu. Korak za njo je njen izvoljenec Doda.

Družinska sreča le še na fotografiji: brazilska manekenka Sibe Dorsa, njen sin Fernando, Alvaro in njuna hčerka Vivian.

Alojz Franko iz Satahovec: Bralci Péna se predstavljajo

Stan:
samski pri 42
letih

Velikost:
178,1 metra; teža:
73,2 kilograma

Oči: rjave;
lasje: črni in
vmes že nekaj
osivelih

na voljo, če potrebujete vrv, mrežo ...

Alojza, kot je njegovo uradno ime, sicer pa ga domačini in znanci kličejo Slavko, smo vsa leta doslej videvali pri Muri v Krogu, ko je potekalo tekmovanje v vlečenju vrvi med Prekmurci in Prleki. Še prej je začel zahajati tja in se družiti s privrženci kroškega brogarskega društva – ne da bi treniral v kajaku ali kanu-

ju, ampak zaradi dobre družbe, sicer pa je tudi pomagal pri delu, če je bilo potrebno. Za to je še vedno na voljo. In brez oklevanja je bil pripravljen tudi na »delo« za Pen, tako da je pripovedoval o svojem življenju, dogodivščinah ... in praktično prikazal, kako plete vrvi, mreže idr.

Petice pri risanju, telovadbi in geometriji

Odraščal sem v Satahovcih na manjši kmetiji, kjer še vedno živim z nekoliko mlajšim bratom. Starše sva namreč že izgubila. Osnovno šolo sem obiskoval v Krogu in na Tišini. Ni mi nerodno povedati, da nisem bil med boljšimi učenci. Največ petic sem najbrž dobil pri likovnem pouku, ker mi je šlo risanje dobro od rok in ker je bil Endre Gönter, ki dela sedaj pri Vestniku, v redu učitelj. Rad sem imel tudi geometri-

Leta 1985, mislim, da je bilo takrat, sem se preizkusil tudi v vodenju licitacije za snahin čevlji na »gostovanju« v Krogu. Rekli so mi, da sem se dobro odrezal.

Okrog dvajset let sem igral mali nogomet pri klubu v Satahovcih, kar dokazuje tudi tale posnetek, na katerem stojim prvi z leve. Lahko se pohvalim, da sem zadel precej golov.

S tem vrvarskim strojem in posebno dodatno napravo iz lesa sem spletel s pomočjo nekaterih prijateljev vrv za tekmovanje med Prekmurci in Prleki. Dolga je 154 metrov, tehta pa 66 kilogramov. Tudi sam nastopam v ekipi ali sem v tekmovalni komisiji.

jo in telesno vzgojo. Spomnim se tudi, da sem večkrat kakšno ušpičil. Pretepal pa se nisem.

Vrvi za obešanje pa raje ne

Da bi prišel čimprej do svojega kruha, sem se s šestnajstimi leti zaposlil v nekdanjem tozdu Tapetništvo in vrvarstvo v okviru podjetja Sobota. Delo me je veselilo in mislim, da mi je tudi dobro šlo od rok. Žal smo šli leta 1989, po petnajstih letih moje zaposlitve, v

stečaj. Slišal sem, da je bil to sploh prvi stečaj v Pomurju. Nekaj malega sem dobil za odpravnino. Čez čas sem si poiskal delo pri zasebniku v Krogu in poskušal sem kaj iztržiti tudi iz kmetovanja. Vedno bolj pa me je mikalo moje prejšnje delo – pletenje vrvi za živino, kmečke vozove, za konje (»kartofek« oz. nagobčnik), smučarske vlečnice in tako dalje. Prav tako sem se usposobil za pletenje mrež, na primer za vrata pri nogometu in rokometu, za košarkarski koš in za mreže za druge potrebe. To željo sem si pred leti tudi uresničil, potem ko sem kupil stare stroje in nekaj druge opreme od 85-letnega vrvarja iz Malečnika pri Mariboru. Priročno delavnico pa sem si uredil na nekdanji Serečevi kmetiji v Satahovcih. Delo opravljam pavšalno, ker skoraj gotovo finančno ne bi shajal, če bi bil reden obrtnik ali samostojni pod-

Pri delu mi večkrat pomagajo prijatelji Stanko Erjavec (na posnetku), Janko Panker, Milan Šibler idr. Tako smo skupaj splekli tudi 250 metrov dolgo vrv za vlečnico.

jetnik. Seveda bi znal splesti tudi priročno in dovolj močno vrv za obešanje, ampak tega raje ne bi delal, da ne bi imel koga na vesti. Nekoga sem namreč že moral reševati z vrvi za obešanje v soboškem parku.

Ženi bi veliko pomagal

Čeprav bi bil že čas, da bi zaživel v dvoje, sem še vedno »ledik stanu«. Lahko pa zagotovim, da bi ženo spoštoval in ji pomagal pri kuhanju, pospravljanju in drugih gospodinskih opravilih. Nekaj let je najbrž še na voljo za to, potem pa ..., če bo, bo, če ne pa tudi v redu. Zdaj imam pač več časa za obiskovanje nogometnih tekem, kartanje in igranje pikada ter druge stvari. Dvajset let sem aktivno igral nogomet pri klubu v Satahovcih in bil sem tudi aktiven član domačega gasilskega društva. Rad kolesarim, zalivam rože, opazujem in poslušam ptice, potujem ...

Pri tem stroju običajno pletem mreže za gole ali druge namene. Razmišljam tudi, kako bi spletel mrežo, v katero bi se ujela kakšna dobra ... no, kaj imam v mislih, naj ostane skrivnost.

J. G., FOTO N. J.

Srečko in Maksimilijan

Desni, Srečko Pavličič iz Pristave (glavni na Zavodu za kulturo in izobraževanje Ljutomer), je že potegnil roke iz rokava, levi, Maksimilijan Gošnjak (podjetnik in oster opozicijski politik iz Ljutomer), pa je še vztrajal pri svoji eleganci. No, oba sta po naših virih medtem plašča že slekla do konca. Spomlad se namreč česa takega ne spodobi nositi.

Jožef G. Bistriški